

Золата — у кіданьні молата

Сэнсацыя ў Пекіне: беларуска Аксана Мінкоўская ўсталявала алімпійскі рэкорд.

Старонка 13

Клешчы

Расея хоча разъмесьціць ракеты ў Беларусі.

Старонка 5

Невукі ўсіх школ, яднайцеся!

або Што мяняе ў афіцыйным правапісе Закон-2008. Піша Зыміцер Саўка.

Старонка 7

СЪЦІСЛА

Лукашэнка: Дзеяньні Расеі ў Асэтыі спакойныя, мудрыя і прыгожыя

Перамовы ў Сочы.
Мядзьведзеў: спачатку ракеты, пасля газ.
Лукашэнка: спачатку газ, пасля ракеты.
Старонка 4.

Масоўкі ня будзе

У дэпутаты ідуць усяго 365 грамадзінаў, гэта ў два разы меней, чым чатыры гады таму. Старонка 3.

Ля гаджетаў стос газэтаў

У незвычайнай крамцы Алеся Таўстыкі. Старонка 4.

Было дзе расхамячыца

На пачатак фесту ў Нарвілішках зъбіраліся людзі і хмары. І як толькі першыя пацягнуліся сустрэць N.R.M., дык другія адразу вывалілі на іх тоны вады. Кожны канцэрт N.R.M. — як рэфэрэндум. З Нарвілішак піша Сямён Чубкін.
Старонка 8.

Тэлекамэра буйнога калібра

Грузінска-расейская інфармацыйная вайна: рыцары ў кальчугах супраць мархеаў. Піша Алесь Бондар. Старонка 11.

Апошняя чыгунка Імпэрыі

Полацак — Пскоў: маршрут, якім варта праісці. Піша Вінцэс Мудроў. Старонка 12.

ARCHE ў Горадні і Гомелі

22 жніўня ў Горадні на сядзібе ТБШ (вул. Будзённага, 48а) рэдактар ARCHE Валер Булгакаў і журналіст Андрэй Пачобут прэзэнтуюць спэцыяльны нумар часопісу, прысьвячаны другой сусветнай вайне. Пачатак а 18.30.

22 жніўня а 18.00 у Гомелі на сядзібе Управы АГП (вул. Палеская, 52) будзе творчая вечара юніверситета філёзафа і багаслова Пятра Рудкоўскага. Ён прывяže таксама выставу новых кніг і часопісаў. Запрашаем усіх.

Казулін на свабодзе

«Я сёньня ніхто. І гэта вельмі прыемна», — заяўв ён экспанент у прэзыдэнты падчас сваёй першай на волі прэс-канфэрэнцыі.

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Абсалютна нечакана 16 жніўня на волю выйшаў былы кандыдат на пасаду прэзыдэнта Аляксандар Казулін. Ён адбыў за кратамі амаль два з паловай гады. Вызваленне супала з съмерцю цесыя Першапачатковыя было толькі вядома, што ён выйшаў з турмы пасыля памілавання, указ пра якое падпісаў Лукашэнка.

Казулін пасыля выхаду з турмы вытрымаў паўзу, абмежаваўся ад контактаў з прэсай, асаніў ситуацыю, дачакаўся вынікаў перамовы ў Сочы. Зъявленне Казуліна перад журнalistамі адбылося толькі на пяты дзень па вызвалені.

У правядзенні прэс-канфэрэнцыі адмовіў ПВВ-цэнтар — гарыканкам не дазволіў, таму давялося праводзіць яе ў невялічкай залі Управы БНФ. Задаць пытаннё былому палітвязнню іці проста паглядзець на яго прыйшло больш за сотню чалавек.

Працяг на старонцы 2.

Палітвязні не засталося

20 жніўня на волю з турмы выйшлі менскі моладзеўскі актыўіст Андрэй Кім і віцебскі падпрымальнік Сяргей Парсюковіч. Упершыню за апошнія гады ў турмах краіны не засталосі ніводнага палітвязнага зняволенага.

Вызваленне абодвух адбылося праз памілаваньне кіраўніком дзяржавы. Нагадаем, некалькі тыдняў таму пяршыкі Лукашэнкі Цім Бэл у інгэрвію Financial Times абяцаў, што палітвязні выйдзуть на волю перад парламэнцкімі выбарамі.

«Ня так даўно я быў індывідуальным падпрымальнікам. Цяпер у мяне такоймагчымасці няма. Спадзяюся, што ў мене зараз будзе час заняцца паліткай», — сказаў па выхадзе з калёніі С. Парсюковіч, тримаючы ў руце бел-чырвона-белыя букеты. Пабачыць яго зьяўліліся дзясяткі людзей.

Вызваленне палітвязні Ѹде падставы для першаснай нармалізацыі дачыненій з ЗША і ЭС.

3П

Казулін на свабодзе

Працяг са старонкі I.

Аляксандар Казулін адразу расказаў, чаму ўесь тэст час ён не даваў ніякіх камэнтароў прэсе. «Гэта іншы Казулін. Не Казулін узору 2006 году, а новы. Раней я ня быў палітыкам, а цяпер ім стаў. Мае турэмныя ўтварэньні скончыліся.

Ня трэба было съпяшацца з выдавадамі і знявагамі. Я правёў шырокі спектр сустэрчай з асноўнымі палітычнымі лідэрамі, апрач Мілікевіча. Спадзяюся, што найбліжэйшым часам сустэрчай адбудзеца і з ім, каб крыху зразумець і асэнсаваць сътукаўцы», — зазначыў палітык.

З кветкамі ў руках яго віталі маці Андрэя Кіма Таціна. Казулін і пачаў з падзяку ўсім людзям, якія яго не забывалі. Здараўлася, што ў дзень прыходзіла больш за 200 лістоў. Была выказаная падзяка й п'ёрдай пазыцыі ЗША і Эўрасагозу, без якіх вызваленне было б немагчымым.

«Гэта ня толькі мой боль і пакуты, гэта боль дзясяткі тысяч членоў, якія праходзяць праз падобнае. Трапляюць пад «каток справядлівасці», — кажа былы палітвязень. Увогуле, ён неаднаразова спыняўся на прыніжэннях, якія прыносяць турму. Паводле вызначоння Казуліна, ён трапіў «у бясправныя съвет, дзе быў пазбаўлены ўсяго». І толькі там пабачыў «сystэму ў поўным маштабе».

Пасыя такога ўступнага слова пачаліся пытаны. Казулін адразу выбачыўся, што ня будзе адказваць на іх па-беларуску, бо яшчэ ня мае дастатковага «асэнсавання мовы».

Вызваленне, як расказаў Казулін, адбылося вельмі раптоўна. А паводле на дзясятку 16 жніўня яго выклікалі да намесніка начальніка калёні, каб паведаміць пра съмерць цесьця. Праз некалькі гадзін наступнай камандзе збораца з речамі на выхад. Прычым, ніхто не паведамляў, ці гэта поўнае вызваленне, ці толькі кароткачосве на пахаванье. Выпускалі яго праз турэмную стаўлю. Гры выхадзе з турэмных брамаў намеснікі кіраўніка Дэпартаўменту па выкананні пакаранняў і паведаміў пра памілаванье, падпісане Лукашэнкам. На саё вочы Казулін яго ня бачыў.

«Калі б гэта адбывалася ў іншых умовах, то я б адмовіўся выхадзіць з турмы, пакуль на волі не апнулася б Кім і Парсюковіч, бо ня маю на тое

Таціна Кім вітае Аляксандра Казуліна. Яна яшчэ ня ведае, што яе сын таксама ўжо на волі.

маральнага права. Нельга пераступіць праз нейкія маральнія каптоўнасці. Але тут сабраўся згустак, калі адбылася і съмерць, і вызваленне. Прыйнася, што прыкладна за месец да гэтага я адчуў, што маё знаходжанье ў турме падыходзіць да канца. Гэта такое пачуццё завершанасці, калі ўжо не адбываецца нейкага духоўнага росту. Я пачынаў рыхтаваць глебу да такога павароту ў мaim жыцці. Гэта быў своеасаблівы прагон праз канцлагер. Я цяпер знаходжуся пад каўпаком, за мной адбываецца назіранье, ездзяць трэны машыны, праслушоўваюць тэлефоны. Цяпер мы мусім дамагацца маёй рэabilitацыі, а таксама безумоўнага вызвалення Андрэя Кіма і Сяргея Парсюковіча», — сказаў А.Казулін.

Ён ня ведаў, што ў тыя самыя хвіліны адмыкаліся засовы і на дзясятках камараў двух іншых палітвязень. Наступнае пытанне да Казуліна было пра ягоныя далейшыя пляны і дзеянні. «Я сеіння нікто. Гэта вельмі прыемна. Я нуль, ці кола. А гэта адначасова і пустата, і ўсё. Перад мной адкрытыя і справядлівые выбары, яго трэбыло б толькі вітаць, бо гэта было бы «на карысыць усю народу». Але, сказаў ён, існуе «сцис улада», які ўжо быў зачверджаны Лукашэнкам. На думку Казуліна, улады могуць працягнучыць у парламэнт некалькіх апазыцыянераў, на якіх ма-

даю, у якой якасці», — кажа палітык. «Да іх яшчэ трэй гады — па беларускіх мерках велізарны тэрмін».

Пра сваё здароўе Казулін сказаў, што ён здаровы і на мае схільнасці да інфарктавай інсульту: «Я гранічна абачлівы, вельмі ўважлівы і асыцірожны», — сказаў ён, адказваючы на пытанье пра імавернасць ягонае фізычнае ліквідацыі. Палітык атрымаў інфармацыю, нібыта ў КДБ і ў Службе бясьпекі Лукашэнкі працуе група з 10—15 чалавек, якія цікуюць менавіта за ім і ягонай сям'ёй.

Казулін асудзіў дзяяньні Міхаіла Саакашвілі ў грузіна-асэтынскім канфлікце, заяўвў, што гэта была «война супраць свайго народа». «Ці знойдзута тут тыя, хто падтрымлівае Грузію? — было зададзене пытанне. Па запі ў гэты момент прайшоў незадаволены шумок. Пры гэтым ён зазначыў, што дзясяніні Расеі былі адкватныя грузінскім.

Што да парламэнцкай кампаніі, то Казулін перакананы, што калі ба ўлады зьяўляюцца жаданыне правесці адкрытыя і справядлівые выбары, яго трэбыло б толькі вітаць, бо гэта было бы «на карысыць усю народу». Але, сказаў ён, існуе «сцис улада», які ўжо быў зачверджаны Лукашэнкам. На думку Казуліна, улады могуць працягнучыць у парламэнт некалькіх апазыцыянераў, на якіх ма-

юць кампрамат і пры магчымасці будуть шантажаваць, ці абсалютна ніякіх палітыкаў, няздольных нешта зрабіць. Абураўнай ён называў сътуацыю, калі ў сябры ўчастковых выбарчых камісій трапіла толькі 0,07% дэмакратичных актыўістуў.

Ён пакінуў адкрытым пытаныне аб байкоце, паставіўшы яго ў залежнасць ад разыўцца сътуацыі. «Байкоц выбараў адразу — гэта ўтопія, гэта на руку ўладам». І ў той жа час, «калі Лукашэнка не стрымае забавязаныя, наўрад ці варта гуляць па спэнары ўлады».

Казулін ухіліўся ад пытання пра Расею, не адказаў, што думае пра саюзную дзяржаву і ці варта працягваць супрацоўніцтва ў рамках гэтых дамоваў. «Я пакуль нічога не могу вырашыць», — сказаў ён.

«Зъяцьцё з пасады старшыні Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі я ўспрыняў як знак лёсу», — заяўвў палітык. Разам з тым, ён называў Ляўковіча здраднікам.

«Улада чакае, што Казулін начне вайну ў апазыцыі. Улада гэлага прагненне. Мне не патрэбныя пасады. Я буду работы ўсё, каб у апазыцыі спыніцца скандал», — паабяцца Казулін.

Зъміцер Панкавец

КАМЭНТАР РЭДАКЦЫІ

У турмах больш не засталося палітвязень. Ці значыць гэта, што Беларусь мяняе систэму на дэмакратыю? Не, хвароба застаецца пад скурай, мазь палітэхнолягія Бэла здымае толькі сымптом. Да пары — заўтра вязні сумленья зъявіцца зноў. Манаполья на ўладу і працяганду тое гарантуюць.

Вызваленіе Казуліна — гэта зъяно ў наладжваны нечуванага яшчэ пару гадоў таму дыялёгу з Захадам. На дзеля «прызнання» — рэжыму яно фіялетавае, жыў ён без яго 15 гадоў, — а каб выконваць сацыяльны контракт з беларускім грамадствам. Лукашэнка

вымушаны балансаваць расейскі ўплыў, эканамічны і палітычны, заходнім інвестыцыйны мі палітычнымі контактамі. Ён хоча прыцягнучы заходніх капіталістаў на беларускі рынак.

Рэзананснымі вызваленіямі ён сыгналізуе ўсходзкім бізнес-элітам, што ў Беларусі вялікадушнае кіраўніцтва, готовае многае стрываць дзеля дынамічнага разыўця гаспадаркі.

Што ж, і гэта прагнус, і гэта на карысыць краіны. І па-лодзку радасна за некалькі чалавек, што пачалі дыхаць вольным паветрам.

СЪЦІСЛА

Лукашэнка: Час аб'ядноўваць прамысловыя патэнцыялы Беларусі і Расеі

«На думку беларускага боку, сёньня неабходныя праекты, якія могуць аб'яднаць значныя прамысловыя патэнцыялы Беларусі і Расеі. Ва ўмовах глябальнай канкуренцыі на міжнародных рынках такі падыход зъяўляецца найболыш pragmatychnym. Лукашэнка і Мядзведзеў у Сочы абмеркавалі магчымасці такога супрацоўніцтва», перадае БЕЛТА. Гэта азначае, імаверна, перадачу расейцам МАЗу, чаго дамагаеца расейскі алігарх Дзерыашка, які валодае заводамі-патрнёрамі ў Расеi.

Галоўным інжынэрам будучай беларускай АЭС стаў расейскі спэцыяліст

Пра гэта паведаміў 19 жніўня інжынер дырэктар будаўніцтва АЭС Уладзімер Петрушкевіч. «Яго стаж працы на АЭС Расеi — 25 гадоў, ён праўцоў усе пасады, пачынаючы ад апаратара», — падкрэсліў У.Петрушкевіч.

Згарэла павеўскі ў Веткаўскім раёне

У Веткаўскім раёне ў лясным пажары згарэла палова вёскі Тумарын. Выгарала 100 гектараў бору. З агнём пайшлі чатыры хаты і лепіцчы, дзівие нежылія хаты і 10 хлявоў. Пажар гасілі два дні — 16 і 17 жніўня.

У Ружанах першыя рэстаўрацыйныя працы

У палацы Сапегаў у Ружанах пачаліся археалагічныя раскопкі. Яны йдуць у рамках праекту рэканструкцыі величнага помніка. Пакуль мяркуюць аднавіць адно фасадную частку. Калі брамы зьяўліся рыштаваны, працы выконваюць спэцыялісты «Берасьцерэстаўрацыі».

Памёр найстарэйшы савецкі выведнік

як віцэ-консул у Лос-Анджељесе, дзе зъбіраў інфармацыю ад галівудзкіх зорак — яны ахвотна балбаталі на раўтах, тым часам зь імі ахвотна сакрэтнічалі высокія асобы з дзяржаўнай адміністрацыі.

З 1947 году Мукасей і ягоная жонка працеваў пад выглядам нелегалаў у розных краінах сьвеitu.

Сваіх дзяцей яны пакінулі ў Москве і прыїжджалі да іх раз на

Так выглядаюць выведнікі.

МБ

На 102-м годзе жыцця памёр савецкі выведнік-нелегал Міхайл Мукасей. Ён быў родам зь вёскі Замосьце пад Слуцкам, а якія занятыя выконваў за мяжой, — дагэтуль невядома.

Пра ягоную съмерць паведаміў кіраўнік прэс-бюро Службы замежнай выведкі Расеi Сяргей Іваноў.

Міхайл Мукасей нарадзіўся ў 1907 годзе. Юнаком выехаў у Пецярбург, пайшоў працаўца там рабочым. Імаверна, адначасова пачаў працаўца на ГПУ-НКВД. Быў у вайсковай выведкі з 1937 г. У 1939—1943 — у ЗША

люстра дзён

Масоўкі ня будзе

У дэпутаты ідуць усяго 365 грамадзянаў, гэта ў два разы меней, чым чатыры гады таму.

18 жніўня скончылася падача дакумэнтаў для рэгістрацыі кандыдатамі ў дэпутаты палаты прадстаўнікоў. Праверка працягненца да 28 жніўня. Пасля чаго і станеццю вядомыя вынікі рэгістрацыі. Варта адзначыць, што большасць дэмакратычных кандыдатаў годна спрабіліся з этапам збору подпісаў. З дыстанцыіышло ўсяго некалькі чалавек.

Не даліўлася двух сваіх вылучэнцаў Аб'яднаная грамадзянская партыя. Кандыдата па Наваградзкай вýбарчай акрузе Юр'я Істоміна, з ягоных словаў, у панядзелак па абедзе затрымалі з некалькімі сібрамі ініцыятыўной групы. У пастарунку іх пратрымалі больш за трох гадзін. Такім чынам міліціяны пазбавілі Юр'я Істоміна магчымасці зачвердзіць подпісы.

Другі выпадак зафіксаваны ў Маладэчанскай вýсковай акрузе. Уладзімеру Зъверніку разъబілі машину. Ён вырашыў, што наступным разам могуць разъбіць галаву, таму сышоў з дыстанцыі, тлумачыць лідэр партыі Анатоль Лябедзька. Такім чынам, дэмакратычных кандыдатаў ня будзе ў Вялейцы—Мядзеле, Наваградку—Карэлічах, Маладэчне, Ваўкавыску — а гэта ж была калісць самая база нацыянальнага руху.

Два чалавекі сышлі ў сацыяльны дэмакрат, Новапалачанін Ігар Валеёў быў вымушаны зняцца праз уціск на працы, ён працуе апаратчикам цэху на «Палімір». Праз стан здароўя адмовіўся ад узделу ў вýборах Анатоль Шапавалаў, што меўся балітавацца па Віцебскай Чыгуначнай акрузе.

Ёсьць адна страта і ў незарэгістраванай БХД. У Аляксандравіча з Лепелю атрымалася сітуацыя, як у Істоміна. Актывіст быў затрыманы міліцыйнымі падчас сустэречы з сібрамі сваёй ініцыятыўной групы. Падаць дакумэнты ў райвыборкам ня выйшла.

ПКБ і партыя БНФ стратаў на дадзеным этапе ня маюць. Зрэшты, фронтавуцы таксама сутыкнулі

іся зь невялікай проблемай. Са словаў юрыста партыі Уладзімера Лабковіча, у аўтарак Мін'юст запатрабаваў цігам сутак падаць усе неабходныя дакумэнты аб працы зъезду. У адваротным выпадку можа быць скасаваная рэгістрацыя Валера Пущкага (Речиць), Мікалая Лешчуна (Лагойск), Сяргея Антусевіча (Гарадзенская-Цэнтральная акруга), Уладзімера Казекі (Днепра-Буская).

Лідэр БСДГ Станіслаў Шушкевіч кажа, што ад ягоных партыі дакумэнты на рэгістрацыю падалі толькі пяць чалавек, хоць разлічвалі на куды большую лічбу. «Гэта паказала, што нашыя партыйцы многа абіцаюць, але мала робяць», — зазначыў С.Шушкевіч.

У прыватнасці, з вýбарчай гонкі сышоў былы палітвязень, сябры БСДГ Сяргей Скрабец, які хацеў балітавацца ў Лідзе. Паводле словаў Скрабца, гэтае ра-

шэніне было прынятае пасля таго, як на сяброў ягонай каманды пачаў аказвацца немалы ціск.

Пад штандарамі «Эўрапейскай кааліцыі» барацьбу працягвае 51 чалавек. «Спачатку мы плянавалі вылучыць 75 чалавек, на рэгістрацыю ініцыятыўных групаў прыйшло 65 кандыдатаў, ціпер засталася крыху болей за пайсотні. На кожным этапе выбарчай кампаніі гублем калі 20% сваіх людзей», — зазначае лідэр «эўрапейцаў»

Прынамсі ў шасці акругах выбары пройдуть на безальтернатыўной аснове.

Мікола Статкевіч.

Былы палітвязень прызнаеца, што некаторыя сябры кааліцыі праста не змаглі сабраць патребнай колькасці галасоў. Леанід Скарабагаты ў Менску ня змог зарэгістравацца праз разгильдзяйства аднаго з сяброў ініцыятыўной групы, які спачатку забыўся дома пашпарт, а пасля спазніўся ў выбаркам на 15 хвілінаў. Зымітра Шымайтаса з Баранавіцкай вýсковай акругі зняцца папрасілі партнёры па бізнесе, каб у іх не было лішніх проблемаў.

Німа пэўнасці і з самім Статкевічам, зарэгістраваць якога ці то можна ці то няможна праз нязвязаную палітычную судзімасць. У выпадку нерэгістрацыі Статкевіч абяцае звярнуцца ў Вярхоўны Суд.

Агулам «Эўрапейская кааліцыя» сабрала, са словаў Статкевіча, 107 тысячай подпісаў.

Невялікую трохходоўку правялі дэмакраты ў Менску. Толькі ў апошні дзень вызначыўся з сваім канчатковым фарматам узделу ў парлямэнцікіх выбарах старшыня АГП Анатоль Лябедзька. У панядзелак ён здаў тысячу подпісаў у выбаркам сталічнай Старавіленскай акругі. Нагадаем, што палітык зарэгістраваў дзяве ініцыятыўныя групы па зборы подпісаў. Другая працавала ў Сухараве. Замест Лябедзькі ў Сухараве будзе балітавацца дачка былога палітвязня Аляксандра Казуліна Вольга, ейную ж Адзінцоўскую акругу зойме Віталь Рымашэўскі, за якім першапачаткова была Старавіленская акруга.

Аляксандар Мілінкевіч падчас пасездак па рэгіёнах як сябар ініцыятыўных групаў патэнцыйных кандыдатаў у дэпутаты наведаў 24 гарады і ўзяў уздел у зборы подпісаў за 32 кандыдатаў.

«Подпісы зъбіраліся ціпер

значна лягчэй, чым падчас іншых кампаній», — адзначыў экс-кандыдат на пасаду презыдэнта. Наступны раўнд пасездак Мілінкевіча па рэгіёнах запланираваны на пачатак верасня, калі пачненца агітацыйная кампанія.

Увогуле ж дэпутатамі хочуць стаць 365 грамадзян, гэта амаль у два разы меней, чым чатыры гады таму. У выбаркамах Берасцейшчыны ляжаць дакумэнты ад 47 заяўнікаў (на 16 акругаў), Віцебшчыны — ад 37 (на 14 акругаў), Гомельшчыны — ад 51 (на 17), Гарадзеншчыны — ад 34 (на 13), Магілёўшчыны — ад 51 (на 13), Меншчыны — ад 42 (на 17). У Менску 103 кандыдаты прэтэндују на 20 акругаў. У Ваўкавыску, Івацэвічах, Маладэчанскай, Пінскай і яшчэ дзяўнох вýсковай акрузе выбары пройдуть на безальтернатыўной аснове. У АДС прагназуюць, што цігам кампаніі колькасць такіх акруг можа павялічыцца.

Кіраўніца ЦВК Лідзія Ярмошына прызнала, што «актыўнасць партыі упала практычна ў трэх разы». Напрыклад, партыя Гайдукевіча заўжды актыўнічала, «фактычна стварала асноўную масоўку», а ціпер нават яна вылучыла толькі 7 кандыдатаў.

Зыміцер Панкавец

Нават для Ярошынай замала

Лічба незалежных сяброў участковых выбарчых камісій яшчэ меншая, чым у 2004 годзе.

Гэтак, з 350 вылучэнцаў АГП у камісіі праўнікі толькі 5, а з 315 прадстаўнікоў БНФ — толькі 6.

З 150 чалавек, вылучаных ад партыі БНФ у сябры ўчастковых выбарчых камісій у горадзе Менску, зачвердзянаў толькі 3. Прычым на 541 участку ўсходній выбарчай акругі №107, дзе вылучэнца Вінцук Вячорка, — як на здзек, на малюпасенкы закрыты участак у сухотных шпіталах, 60 выбарцаў, дзе і назірача німа чаго.

У Берасці ў склад участковых камісій увайшли 7 вылучэнцаў дэмакратычных сілаў на 125 участкаў. Актывісты прысутнічали на паседжаннях раённых адміністрацій, дзе 13 жніўня адбылося фармаванье камісій. «Абмеркаванья не было», — кажуць.

У 45 акругах Барысава з 45 дэмакратич-

ных актывістах, якія падавалі дакумэнты на ўключэнне ў склад участковых выбаркам, ня ўключаны ні адзін чалавек. То самае ў Барысаўскім раёне. То самае ў Мастах, Кобрыне.

Затое неадменна ўваходзяць у камісіі су-

працоўнікі ідэалагічных і аргадзелаў выканкамаў — нават тыя, з чымі імёнамі былі звязаныя гучныя скандалы на мінульых выбарах, як у Маларыце.

Адмоўлена ўсім без разбору, хто не па лукашэнкаўскіх сыпісах, нават былому намесыніку старшыні Канстытуцыйнага суду Валер'ю Фадзееvu.

Лідзія Ярошына ў пятніцу ў інтэрвію радыё «Свабода» выказала шкадаваныя вынікамі фармаваныя выбарчых камісіяў: «Справа ў тым, што гэта права тых, хто стварае камісіі. Можна крытыкаўшы гэтую пазыцыю, але гэта іхнае права. Адкарэктаваць іх нейкім чынам я не могу».

На выбарах 2004 году ў камісіі ўваходзіла ўсяго 0,2% незалежных сяброў. Сёлета лічба яшчэ меншая.

Лукашэнкаўцы ня маюць намеру адмаўляцца ад манаполіі на ўладу. Апазыцыя ўстае пе-рады цяжкай дылемай, ці ўздельніччаць далей у такай кампаніі. Зянон Пазняк, незарэгістраваны «Малады фронт» і грамадзкая ініцыятыва «Хартыя-97» цвёрда заклікаюць да байко-ту выбараў.

Мікола Бугай

СЪЦІСЛА

Баршчэўскі наکіраваў ліст старшыні КДБ

Старшыня партыі БНФ Лявон Баршчэўскі звярнуўся з лістом да старшыні Камітэту дзяржаўнай бяспекі Вадзіма Зайцева. Прычына — сітуацыя вакол сябра партыі БНФ Аляксандра Меха. Пасля вылучэння кандыдатам у дэпутаты па Кобрынскай акрузе, А.Мех быў звольнены з працы. А начальнік Кобрынскага КДБ Андрэй Басько сказаў яму, што зваліненне звязанае з удзелам у выбарах. «На жаль, органы КДБ з інстытуту абароны нацыянальных

інтарэсаў беларускага народа ператварыліся ў орган палітычнага ціску», — піша Л.Баршчэўскі.

Старшыня БНФ заклікае В.Зайцева даць «належную ацэнку дзеяньням супрацоўнікаў УКДБ па Берасцейскай вобласці».

У Карэнікава дзясяты раз знялі адбіткі пальцаў

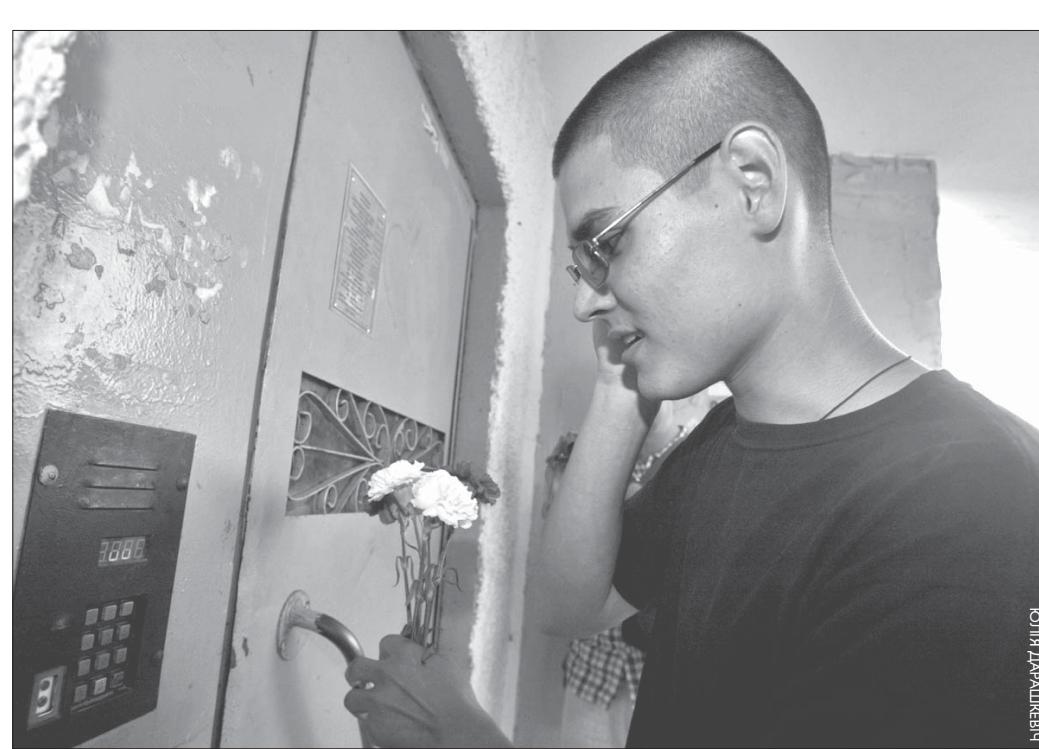
Юры Карэнікав, прэтэндент ў кандыдаты па Паўднёва-Захадній акрузе стаўцы, ужо 10-ы раз здаў адбіткі пальцаў і другі раз — аналіз сыліны. І ўсё — на працягу выбарчай кампаніі. Хоць да выхуку 4 ліпеня ён ня можа мець

дачыненія, бо з 29 чэрвеня да 6 ліпеня быў за межамі Беларусі.

Лідэр БРСМ падпісаўся і паплаціўся

У Бярозе нявопытнаму бэрэсемайскому вакаку, які паставіў подпіс за Губарэвіча і паведаміў аб гэтым свайму атачэнню, прыйшлося нацярпецца. Раённы ідэолаг прапанаваў яму напісаць заяву аб зваліненіі. Давялося хлопчу пакрывіць душой, а актывістам апазыцыі старшыня замазаць ягонае прозвішча ў падпісным аркушу.

3П

Былы палітвязень Андрэй Кім ля роднага пад'езду.

Лукашэнка: Дзеяньні Расеі ў Асэтыі спакойныя, мудрыя і прыгожыя

Мядзьведзеў: спачатку ракеты, пасль газ.

Лукашэнка: спачатку газ, пасль ракеты.

У аўторак у Сочы адбыліся перамовы між кіраўнікамі Беларусі і Расеі Аляксандрам Лукашэнкам і Дзымітрыем Мядзьведзеўм. Адметна, што аб самай сустречы 14 жніўня ўпершыню заяўш Уладзімер Пуцін падчас сустречы з беларускім калегам Сяргеем Сідорскім. Размова праходзіла за зачыненым дзвіжыром. Расейскі прэм'ер нібы перадаў вырашэнне «беларускіх проблемаў». Мядзьведзеў: «Дзымітры Анатольевіч чакае. На сустречы будуть прадоўжаныя перамовы па ўсім комплексе пытанняў».

Лукашэнку ў съпесцы давялося перавёрстваць працоўны графік. Назаўтра пасль сустречы Сідорскага з Пуціным кіраўнік Беларусі вылеціў Краснадарскі край.

Як адзначае «Комсомольская правда», у Сочы Лукашэнка спыніўся не ў сваёй традыцыйнай рэзыдэнцыі ў Краснай Паліне, а ў пышкоўным гатэлі «Радзіма», які належыць расейскаму алігарху беларускага падхакунія Алегу Дзэрпинскому.

Мала ў каго быў сумневы, што Расея будзе дабівца ўсталявання ў Беларусі ракетных комплексаў за якнайменшую цену, а Лукашэнка паспрабуе прадаць палітычную залежнасць Беларусі якнайдаражней.

Што за «Іскандэры» хочуць паставіць у Беларусі?

Ракетны комплекс «Іскандэр» прызначаны для паракетнай систэмы супрацьпаветранай і супрацьракетнай абарони, авіяцыйнай тэхнікі на аэрадромах, агнёвых сродках, аўтактаў грамадзянскай інфраструктуры й г.д. Ён аснашчаецца дзявюма ракетамі, якія можа абстраліць два аўтактаў з інтэрвалам у хвіліну.

Дальнасць стральбы «Іскандэра-Э» складае 50–280 км, а маса карыснай нагрузкі — 480 км. Для экспарту зброяю з большымі характарыстыкамі не дазваляюць рабіць міжнародныя праўілы.

Траекторыя палёту ракеты цяжкапрадказальная для працоўніка, а комплекс дазваляе кіраваць ёю ўвесі час да пацэльвання. Ляціць ракета на вышыні 50 км, дзе яе цяжка збіць. Максімальная магчымасць дакладнасць пацэльвання вымяраецца мэтрамі.

Першапачатковы «Іскандэр» распрацоўваўся ў разыліку на блізуходных кліентаў. Адсюль і прыемны арабскому вуху назоў — гэта ўсходні варыянт імя Аляксандра Вялікага.

Адметна, што Лукашэнка зь Мядзьведзеўм перамаўляюцца пра паставку комплексу «Іскандэр-М», які распрацаваны для войскі Расеі й ня можа ў адпаведнасці з міжнароднымі правамі паставляцца ў іншыя дзяржавы. Прывынай — тэхнічныя характеристыкі: комплекс можа дабіваць на адлегласць да 500 км (амаль удвая большую за экспартны варыянт) і патэнцыйна страліць на толькі асколачна-фугаснымі ракетамі.

Пастаўка гэтых комплексаў у Беларусь будзе значыць, што Расея або выхадзіць з дамовы пра ракеты сярэдняй і малой дальнасці (РСМД), або не ўспрымае Беларусь як асобную дзяржаву. Многія вайсковыя экспартэты выказавалі меркаваны, што Расея можа выйсці з бестэрміновае дамовы пра РСМД, падпісанай у 1987 г.

У выпадку размышчэння ў Беларусі «Іскандэр-М» будзе дабіваць да амэрыканскіх радараў у Чэхіі, а «Іскандэр-Э» — да батарэй у Польшчы.

Падрыхтаваў Андрэй Кузнецых

Ля гаджетаў стос газэтаў

Крамка Алеся Таўстыкі месціцца на ждановіцкім радыёрынку ў чацвертым шэрагу пад нумарам 1068. Што праўда, неўзабаве на гэтым месцы паставяць чарговы гандлёвы комплекс, а радыёгандляроў пераселяць у іншае месца. Куды — яны й самі да канца ня ведаюць. Зрэшты, знайсьці крамку будзе няцяжка — незвычайнага гандляра ведаюць тут усе. У незвычайнай крамцы Алеся Таўстыкі пабываў наш карэспандэнт.

Беларускамоўніцтва — праверана на практицы — важны бізнес-чыннік. Ня проста сродак зносінаў, а пэўная рэкамэндацыя чалавеку. Таму ў складзе вакол крамкі кола сталых кліентаў. Тыя не хаваюць,

што пры іншых роўных — беларушчына пераважае.

Прыхільна ставяцца да беларускамоўнага гандляра і суседзі па рынку. Хто-ніхто зь іх сам спрабуе размаўляць па-беларуску. Бывае, зь іншага

кірмашовага канца што прыйдзе ўзяць чытва па-беларуску, пазычыць падручнік мовы. А ў гаспадара заўжды напагатое ля гаджетаў стос газэтаў. На ўра ідуць нат старыя нумары «НН».

Спэцыяльна заходзяцца ў прафесійныя скандалісты. Упэўненай хадой крохаць тыя да крамкі ў учыніцца лімант: «Я на вашай украінскай мове не панімаю», «Надаёла эта беларуская мова», «Гавары па-партнёрнаму».

Тавар у Таўстыкі не эксклюзіўны — калі ўжо гэтак нісыцерпіль звонкае «дз» і густое «чаго». Ад жа ж рэдка здаралася так, каб які пакупнік чаго не зразумеў. Тавары з лаўкі Таўстыкі ёсць у хатах і простых працаўнікоў, і міліцыйскіх чыноў. Скуль ведае? У такай незвычайнай крамцы неяк само выходитць, што пакупкі без размовы не бывае.

АК

Звычайны асартымент незвычайнай крамкі.

Шэсьць гадоў ня бачылі?

Асноўным аўтавацаваньнем супраць гендэрэктара Гандлёвага дому «Ждановічы» Яўгена Шыгалава стане нямэтавае выкарыстаньне замель.

Акказваецца, землі выдзяляліся не пад найбуйнейшы комплекс рынкаў, а пад аквапарк і гатэлі. Але шэсьць гадоў таго ніхто не з'ўважаў. Гэта азначае, што аўтавацаваньне па астатніх пазыцыях рассыпалася?

Як паведаміў БелАПАН выканаўца абавяз-

каў начальніка ўпраўлення інфармацыі і грамадзкіх сувязяў МУС Алег Сылепчанка, устаноўлена, што з 1998 па 2003 г. Гандлёваму дому «Ждановічы» было выдзелена больш за 40 га зямлі на тэрыторыі, што прылягае да дзяржаўнага экалагічнага заказніку «Лебядзіны», у тым ліку больш за 30 га — для будаўніцтва парку адпачынку «Нісумны сад», аквапарку, гатэлю. Аднак на гэтым землях паставілі і шэсьць гадоў трывалі гуртовы і раздрабавыры рынкі, аўтастанкі, аўтарынкі і г.д. Будаўніцтва і ўвод у эксплуатацыю аўтактаў выконваліся без неабходнай дакументацыі, без уліку патрабаваньняў аховы навакольнага асяроддзя, паведаміў Сылепчанка. І размышчаныя аўтактаў у гэтым раёне не аддаваліся Генэральному пляну разыўціцца Менску.

Будаўніцтва ж прадугледжаных аўтактаў нават не пачыналася.

Як паведаміў Сылепчанка, Шыгалаву такса-

ма ставіцца ў віну самавольны захоп прыкладна 13 га зямлі ў раёне заказніку «Лебядзіны».

Нязначнасць выніковага аўтавацаваньня паказвае, што іншага кампрамату на Шыгалава ўладаў ніяма.

Гэта гісторыя нагадвае перадзелы маёмасці ў Расеі, дзе кавалкі нафтавага шэльфу ў дзясяткі мільярдаў доляў забралі ва ўласніцтва на падставе прэтэнзіі экалагічнага ведамства.

Розынчы таваразварот працягвае бурны рост

У студзені—ліпені ён вырас на 20,2% пры леташняга, паведамляе Міністрап. Доля прадуктовых тавараў у ім зініцілася да 51% з 52%.

Магчыма, рынкі на месцы лебядзінага заказніку прости памяняюць уласніка. Ну, не руйнаваць жа дабро.

З'яўляе ўвагу, што перадзел уласніцтва супад з пэўнымі перастаноўкамі на версе ўлады. Першым пра аўтавацаваньне Шыгалаву ў красавіку паведаміў міністрап унутраных спраўў Уладзімер Навумава.

Мікола Бугай

СЪЦІСЛА

Беларусь бярэ крэдыт МБРР

для рэалізацыі праекту па водазабесцячэнні і водаадводзе. У праект, фінансаваны Міжнародным банкам

рэканструкцыі і разыўціцца ўключаны 22 аўтакты з усіх абласцей. Тэрмін крэдытавання — 17 гадоў, мараторый на выплату асноўнае пазыкі 5 гадоў.

3П

Лукашэнка сустрэўся з Багапшам і Какоітам

А.Лукашэнка ў Сочы 20 жніўня сустрэўся з прэзыдэнтамі непрызнаных Паўднёвай Асэтыі і Абхазіі. Ён катэгарычна аспрэчыў выказваньне, што Расея вяла вайну. «Людзі абаранялі сваю зямлю, міратворцы выконвалі сваю місію», адзначаў А.Лукашэнка. У той самы дзень парламент Абхазіі з'яўляўся да Расеі з просьбай прызнаць незалежнасць.

ступіным паседжаньні. Гэта дае ў рукі А.Лукашэнку важны рычаг для шантажу Захаду — калі не прызнае легітымнасці выбараў, падпішу аўтаданыне систэму СПА. Расея таго дамагаеца ўжо многа гадоў. І рагнэнне цаны на газ на 2009 г., адпаведна, таксама адкладаецца на пазнейшы час.

Наступная ж сустречка Мядзьведзеў і Лукашэнкі пройдзе 5 верасня ў Піцігорску на сесіі АДКБ. Вось і ўся інфармацыя, даступная з Сочы.

Зыміцер Панкавец

камэнтары

Клешчы

Ці знойдзе кірауніцтва Беларусі спосаб адкруціца ад павелічэння расейскай вайсковай прысутнасці ў Беларусі ў адказ на ПРА ў Польшчы? Піша Барыс Тумар.

19 жніўня праішла сустрэча Аляксандра Лукашэнкі і Дзьмітрыя Мядзведзеў. Гаворка на ёй была, несумненна, пра адказ на размышчэнне дзесяці амэрыканскіх ракетаў систэмы ПРА ў Польшчы.

Расея патрабуе ад Беларусі поўнага падпрадкавання. Масква хацела, каб Менск падтрымаў адкрытае ўварваньне расейскага войска ў сувэрэнную дзяржаву. Гэта была мяжа, яку нават ціперашия кірауніцтва Беларусі вагалася пераступіць.

Поўная падтрымка ціперашия га ўварваньня ў Грузію азначала б, што заўтра давялося б падтрымаць расейскі ультыматум па Крыме.

Заява МЗС з заклікам да спынення агню была мудрай і адпавядала нацыянальным інтэрэсам Беларусі. А вось тое, што пасыль першага вокрыку расейскага пасла беларускі МЗС пасыпшаўся даказваць, што лічыцца дзеянні Рассеі правамоцныі,

было слабасцю.

І гэтая слабасць яшчэ гукнецца Беларусі. Ад Беларусі будуць патрабаваць падтрымаць новыя і новыя крокі ў экспансіяніцкай палітыцы Рассеі. Пытаныне цаны на газ будуць увязваць з удзелам Беларусі ў расейскіх кроках у адказ на пляны ЗША разъясняцца свае супрацьракеты ў Польшчы. Беларусь будуць уцягваць, віток за вітком, у кампанію пашырэння ўплыву Рассеі ва-

У Беларусі няма балістычных ракетаў, супраць якіх прызначана будучая амэрыканская батарэя ПРА. Беларусі наўпрост тое не датычыць.

Ўсходний Эўропе. Якая багведама як скончыцца. Пасыль Грузіи стала канчатковая ясна, што пущанская Расея замахаеца на гегемонію. Пры паставовым выдушванні ЗША як адзіна ў рэгіёне вайсковас працівагі гіганцкай расейскай арміі з'е атамнай дубінкай.

У Беларусі няма балістычных ракетаў, супраць якіх прызначана будучая амэрыканская батарэя ПРА. Беларусі наўпрост тое не датычыць.

Ці знойдзе кірауніцтва Беларусі выйсьце, каб адкруціца ад павелічэння расейскай вайсковай прысутнасці ў Беларусі ў адказ на ПРА ў Польшчы? Што бывае з краінамі, якія пагаджаюцца на расейскую вайсковую прысутнасць, мы пабачылі ў Грузії.

Падзеі ў Грузіі былі больш чым прыватным канфліктом дзязвюх краін. Гэта была спроба паставіць на калені Ўсходнюю Эўропу.

Якое там для Масквы значэнне маюць тыя асэтыны і ахазы... Не, задача была паказаць: вось што мы зрабілі з Грузіяй, скарыстаўшыся з авантурызму

Саакашвілі, і гэта будзе з кожным, хто ня будзе падпрадкоўвацца ў той сферы, якую мы лічым сваёй. Нагода і форма знойдуща. А сфера ўплыву — сёньня мы лічым яе такай, а заўтра іншай. І, бачыце, Амэрыка ня будзе за вас ваяваць. Задача гэтай добра падрыхтаванай вайны была напалохаць усе ўсходнесўрэйскія дзяржавы ад Грузіі да Фінляндіі. Каб яны прыстасоўваліся. У пытанынях газаправоду «Паўночны паток». Або ў пытанынях элемэнтаў амэрыканскай супрацьракетнай абароны. Або ў пытанынях транзыту нафты па нафтаправодзе «Адэса-Броды».

Калі Беларусь, праз сваю ціперашию палітычную слабасельнасць, прыме

Падзеі ў Грузіі былі больш чым прыватным канфліктом дзязвюх краін. Гэта была спроба паставіць на калені Ўсходнюю Эўропу.

гэтыя ўмовы гульні, то будзе за тое съязьмі плаціць наступныя дзесяцігодзідзі. Калі хто думаў, што гісторыя войнаў у Эўропе скончылася ў канцы XX стагодзідзя на Балканах, то съцертае зъ зямлі Тамараашні таму расплошчыла вочы.

У выпадку размышчэння расейскіх базаў у Беларусі Ўкраіна аказваеца ў клешчах.

Калі беларускае кірауніцтва акажацца такім жа гучным на словаў, але бесхрыбетным на справе, якім яно было апошнія 10 гадоў, і пойдзе ў фарватэры расейскага гегеманіцкага курсу, то Беларусь крок за крокам будзе далей сыходзіць туды, дзе яна ўжо была, у пагранічную ситуацію, у якую Расейская імперыя ставіла яе два разы ў ХХ стагодзідзі: падчас Першай сусветнай вайны і ў 30—40-я. Тады Беларусь двойчы плаціла мільёнамі жыхароў і зруйнаваныем дашчэнту — намнога даражэй, чым Фінляндія, напрыклад. Гэтым разам у Беларусі ёсць спосабы ўнікнуць уцягвання ў новыя канфлікты, якія Рассея рыхтует па ўсёй лініі сваёй заходніх мяжы.

Відаць, пачынаць карэкцыю замежнай палітыкі трэба было яшчэ 13 гадоў тому, калі на рэфэрэндуме ў Беларусі саюз з Расеяй, ліквідацыя нацыянальной сымболікі й наданыне расейскай мове статусу дзяржаўнай прымаліся «адным пакетам».

У першыя ж дні пасыль ўвядзеньня дадатковых міратворчых сілай у Цхінвалі ўсе расейскія СМИ як па камандзе начальнікі называюць гэтые горады Цхінвалам, а Сухумі — Сухумам. Паводле лёгкіх, трэба было пайсці ўплывам і называць Тблісі Тыфлісам, як у царскай Рассеі.

Між іншага, незадоўга да пачатку вайны ў Грузіі, «Наша Ніва» зъмісьціла вынікі аднаго сацдыследавання Інстытуту Гэлапа, паводле якіх расейскую мову ў краінах Садружнасці незалежных дзяржаваў (ціпер ужо, відаць, быў) садружнасці найгорш разумеюць і найменей карыстаюцца ёю ў Азэрбайджане і Грузіі — усяго некалькі адсоткаў дарослага насельніцтва. (Цікава, што паводле аналагічнага дасыльдання ўпэўнена карыстаюцца расейскай мовай і пішуць на ёй без памылак у тых самых дзяржавах таксама ўсяго некалькі працэнтаў.)

Ці ўсё-такі гэта съядомы выбар улады? Тады ня трэба зьдзіўляцца, што Беларусь будзе заставацца пад уплывам татальнай крамлёўскай прапаганды, а кіраунікі сувэрэнай краіны вымушаныя апраўдаўвацца перад «старэйшымі дзядзькамі» з Москвой, што час ад часу шчоўкаюць іх па носе, як пасол Сурыкаў. Зразумела, «водападзел» у грамадзстве не абавязкова праходзіць паміж тымі, хто ведае родную мову і тымі, хто яе ня ведае. Напрыклад, сярод наведнікаў згаданага вышэй украінскага сайту korrespondent.net шмат хто з прыхільнікаў украінскай дзяржаўнасці ды єўрапейскай демакратыі піша свае камэнтары па-расейску. Але яшчэ не даводзілася бачыць на сайце ніводнага варожага да Ўкраіны водгуку на ўкраінскай мове.

Вайна і мова

Беларуская нацыя па-ранейшаму выключаная з працэсу прыняцця рашэння, ад якіх залежыць яе лёс. Піша Віталь Тарас.

Тыдзень таму радыё «АНТ» перадала інфармацыю пра тое, што, дзякуючы МНС Рассеі, у Цхінвалі аднаўляеца нармальнаяс жыхароў. Горад забяспечаны электрычнасцю, а многія яго жыхары ўжо нават глядзяць тэлевізію. І гэта ў горадзе, на дзевяноста адсоткай звычайным грузінскім ГРАДамі, як заняўлялі раней расейскія СМИ. Дзе ж яго жыхары глядзяць ціпер свае тэлевізоры — у сутарэннях разубраных будынкаў ці ў зямлянках?

Наўона думаеть, што гэта вынік памылкі нейкага рэдактара (у Беларусі ці Рассеі), які забыўся пра тое, што транслювалася ў эфір яшчэ ўчора. На вайне як на вайне: якая інфармацыя альбо дэзынфармацыя на гэты момант больш адпавядзе мэтам пропаганды, тая і падаецца ў эфір.

«Украіна прайграла вайну»

Расейскія СМИ ў цэлым дзейнічаюць эфектыўна. Паводле аналітычнай группы ўкраінскай кампаніі Pro.mova, «Украіна прайграла інфармацыйную вайну Рассеі ў асвятылені канфлікту ў Грузіі». Пра гэта съведчаць, у прыватнасці, вынікі

дасыльдання водгукаў на найбольш папулярных інітэрнэт-мэдыйах Украіны, праведзенага 11—12 жніўня. Некаторыя з іх апублікаваныя на сайце korrespondent.net. Больш за палову ўсіх крыніц, зь якіх чэрпалі інфармацыю ўкраінскія карыстальнікі, былі расейскімі. Напрыклад, на інітэрнэт-ресурсах korrespondent.net і podrobnost.ru расейскімі адпаведна былі 76 і 55%.

Заходня крыніцы склалі меней за 2%. Unian.net (афіцыйнае інфармагенцтва Украіны) выкарыстоўвала расейскія крыніцы ў 45% паведамленняў на тэму вайны ў Грузіі. Эксперты адзначылі, што ў паведамленнях украінскіх інітэрнэт-выданняў і на тэлебачаныне не хапае нерасейскіх крыніц. Адзінай сур'ёзай альтэрнатывай яны лічачь магутныя міжнародныя агенцтвы — Reuters, AP альбо AFP.

І гэта ва Украіне, дзе зь лішкам украінамоўных газетаў, тэле- і радыёканалаў, інітэрнэт-сайтаў. Што ж тады казаць пра Беларусь, якая ўсе 17 гадоў сваёй незалежнасці застаецца неад'емнай часткай расейскай інфармацыйнай прасторы?

Адзін Зімоўскі

Між іншага, ва Украінцаў ёсць жаданыне ведаць, што адбываецца насырэч, жаданыне зразумець, якія наступствы будзе мець вайна ў Грузіі для

Украіны, што адпавядае ў гэтай ситуаціі нацыянальнім інтарэсам. Аўтар гэтых радкоў адчуў сапраўдную зайдзрасць да Украінцаў, калі тыдзень таму ў Кіеве сабралася навуковая (!) канфэрэнцыя, прысьвячаная сітуаціі на Каўказе і магчымым дзеянням Украінскіх уладаў, пэрспэктыве сяброўства краіны ў НАТА і г.д. Адкryццё канфэрэнцыі транслювалася жыўцом.

Гэта нармальная дзеянін нацыянальной эліты ва ўмовах пагрозы сувэрэнітэту. Магчыма, у Беларусі, недзе на ўзроўні прэзыдэнцкага Адміністрацыі, праходзілі апошнімі днямі сакрэтныя нарады на тую ж тэму. Але ж грамадзкасці нічога пра гэта невядома — беларуская нацыя па-ранейшаму выключаная з працэсу прыняцця рашэння, ад якіх залежыць яе лёс. Як і лёс нацыяльной бюракраты, дарчы.

З усіх яе прадстаўнікоў адзін Аляксандар Зімоўскі заступіўся, так бы мовіць, за гонар дзяржавы, калі расейскі пасол у зыняважлівай форме запатрабаваў у афіцыйнага Менску поўнай і безумоўнай падтрымкі «міратворчай апэрацыі» ў Паўднёвой Асэтыі.

Але ж кіраунік дзяржтэлерады ці то забег наперад бацькі, ці то спазніўся — ужо наступным днём прадстаўнік МЗС запэўніваў, што РБ ва ўсім падтрымлівае РФ і лічыць яе дзеяніні на Каўказе «правамернымі».

Адсутнасць кваліфікацыі ці съядомы выбар?

Што тычыцца моўнай сітуацыі ў Беларусі, дык гэта вынік настолькі вялікадзяржаўнага расейскага шавінізму, колькі ўласнай культурнай палітыкі. Вось апошні прыклад. Кожная нацыянальная тэлекампанія купляе эксклюзіўнае права на паказ Алімпійскіх гульняў у

Няшумныя дэбаты

Візит дэпутата брытанскага парламэнту Марка Прытчарда ў Менск у траўні 2008 году прайшоў фактычна незадаважаны прэсай, што было крыху дзіўным, калі ўлічыць некаторыя факты. Піша Віталь Сіліцкі.

Па-першае, сам факт таго, што дэпутат парламэнту заходняй краіны атрымлівае візу ў Беларусь, указвае на тое, што гэты візит быў ухвалены беларускімі ўладамі. Па-другое, такі крок з боку ўладаў звычайна мае вынікам тое, што візітант (калі ён ня ў складзе якой-небудзь дэлегацыі АБСЭ) спрабуюць выкарыстаць у піяр-мэтах — чаго з Прытчардам дакладна не адбылося. Па-трэцяе, калі зважаць на гэтыя абставіны, тое, што спасылкі ў інтэрнэце абмежаваліся паведамленнямі аб наведваньні пратэстанцкай царквы і выказваньні маральнай падтрымкі прыгнечанай уладамі канфесіі, выглядала як свайго кшталту алібі для спадара дэпутата — ён як бы адзначыўся ўнёскам у барацьбу за дэмакратыю. Пра рэальны парадак дня візиту можна толькі здагадвацца, але ён стаў намнога больш зразумелым два месяцы пазней. Першыя за апошнія пяць гадоў дэбаты ў брытанскім парламэнце па беларускім пытаныні, якія адбыліся 16 ліпеня, прыцягнулі дастаткова высокапастаўленых прадстаўнікоў ураду Вялікабрытаніі, іх вынікам стала ня толькі павышэнне цікавасці да Беларусі ў мурох Вэстмінстэру, але і агучванье падыходаў у палітыцы заходніх краінаў адносна Беларусі, якія могуць знайсьці працяг у найбліжэйшай будучыні. Больш за тое, стварылася ўражанье, што пасланні, агучаныя падчас дэбатаў, прызначаліся менавіта для Менску.

Што тычыцца самой персоны Марка Прытчарда, то тут наўрад ці магчыма знайсьці нейкія выбітныя факты. Ён адзін з тых дэпутатаў брытанскага парламэнту, якіх зазвычай называюць заднялавачнікамі. Абраны на першы тэрмін зь невялікай перавагай галасоў, ён не

пасыпей заручыцца ўплывам і ўладай у партыйнай фракцыі, таму зарабляе аўтарытэт ўсялякімі способамі — напрыклад, актыўнымі замежнапалітычнымі заявамі, і спрабуе зацьвердзіцца ў сваёй акрузе — напрыклад, прапануе сваім выбарцам хірургічны аперацыі пад уласным кіруніцтвам. Цікавыя факты пра ягоную парламэнскую дзейнасць уключаюць старшынства ў пазафракцыйнай «расейскай групе».

Тут, праўда, трэба адзначыць тое, што самі дэбаты ў брытанскім парламэнце ладзяцца згодна з строгай і выверанай працэдурай — заднялавачнікі атрымліваюць такое права толькі ў выніку своеасаблівай лятарэі, і таму тое, што дэбаты пра Беларусь адбыліся ў такі час — перад парламэнтскімі выбарамі і адразу пасля вядомых падзеяў у Менску, — было ў пэўным сэнсе выпадковасцю.

Аднак падчас дэбатаў з'явіліся на сябе ўвагу два факты. Першы — дастаткова высокі ўзровень ведаў выступаўцаў аб падзеях у Беларусі — дыскусія не абмежавалася стандартным наборам фразаў аб гаротным стане дэмакратіі ў краіне і неабходнасці прагрэсу з правамі чалавека. Другой — у выступах прадстаўнікаў апазыцыі і міністра ўраду, якія яму адказваюць, не было якіх-кольвечы

рознагалосісці, што дазваляе зрабіць выснову аб тым, што дэбаты адлюстравалі пазыцыю афіцыйнага Лёндану ў адносінах Беларусі.

Дачыненіні Беларусі з Захадам не павінныя ставіцца ў залежнасць ад яе дачыненіні з Расеяй, і наагул: пытанье «Ўсход ці Захад» для Беларусі — гэта няслушная дыхатамія.

Нармалізацыя стасункаў зь Беларусью — у інтарэсах Брытаніі, і яе гатовы падтрымкаць брытанскі бізнес («асабліва лёнданскі Сіці»). Аднак уваходжанню бізнесу ў Беларусь замінае рэпутацыя краіны. Для яе выпраўлення патрэбныя рэальныя, а не дэкаратыўныя піяр-крокі (што выглядае як укол у бок лорда Бэла і тых, хто яго ў Беларусь запрасіў). Цывілізаванае правядзенне

парламэнтскіх выбараў увесень 2008 году можа стаць пачатковай крапкай для нармалізацыі стасункаў. Пры гэтым істотныя настолькі сам вынік выбараў, колькі працэс.

У заявах Прытчарда і іншых удзельнікаў дыскусіі няма нічога новага, што б не агучвалася прадстаўнікамі ўраструктураў цягам апошніх некалькіх гадоў. Аднак, у адрозненіні ад шматлікіх заяваў з Брусэлю, у дэбатах у ангельскім парламэнце праглядавалася выразная лінія. Па-першае, патрабаваныні і абязаныні

Не бяруся съцвярджаць, што Марк Прытчард — гэта своеасаблівы сувязны паміж афіцыйнымі Лёнданам, Сіці і беларускімі ўладамі.

Увіязваліся міжсобку і былі прызначаныя для аднаго адрасата — а менавіта афіцыйных беларускіх уладаў. У гэтым праглядаецца істотнае адрозненіне, прыкладам, ад афіцыйных дакументаў Эўрасаюзу, у прыватнасці, знакамітым пасланнем «недадакумэнтам» «Што ЭС мог бы даць Беларусі» ад 22 лістапада 2006 году.

Патрабаваныні лібералізацыі выбарнага заканадаўства адрасаваліся таму ж, каму і абязаныні шчодрых інвестыцый з боку Лёнданскага Сіці. Па-другое, пропанаваны пакет патрабаванняў і пропанаваны дастатковая кампактны — у адрозненіне аб маштабных і ні да чаго не абавязваючых дакументаў, накшталт таго ж самага «недадакумэнту», ён максімальная канкрэтныя. У прынцыпе, менавіта такая павестка дня (вы —

цывілізаваныя выбары, спыненыне перасъеду рэлігійных мяншыніяў, свабоду прэсе, мы — міжнароднае прызнаныне парламэнту і інвестыцыі) імагла бы стаць асновай дыялогу паміж ЭС і Беларусью, які меў бы хоць якія-небудзь шанцы на посьпех.

З Брытаніяй у апошні час склаліся цікавыя дачыненіні. Візит Абрамовіча, магчымыя інтарэсы ў Беларусі Беразоўскага, запрашэнніе лорда для «паляпшэння іміджу» Лукашэнкі на Захадзе. Падобна да гандлю паміж Беларусью і Брытаніяй, асноўны предмет якога — перапрацаваная расейская нафта (якая прадаецца, да таго ж, расейскім канторм, зарэгістраваным дзе-небудзь на брытанскіх афшорах), дачыненіні паміж дзіўюма краінамі, падобна, так ці іначай пераплятаюцца з беларуска-расейскімі стасункамі. Ні для каго не сакрэт, што на інвестыцыі некаторых з усімі вядомых расейскіх алігархаў разылічаюць беларускія ўлады. Магчымы, некаторых ужо дапусцілі да беларускіх актываў праўзявыя схемы. Яшчэ больш імаверна, іх варта чакаць у сэпсіе новых гаспадароў Беларусі пасля таго, як тут нарэшце адбудзеца прыватызацыя. Магчымы таксама, што праз сваіх сяброў у Лёндане беларуская ўлада прабівае на толькі інвестыцыі, але і

эўропейскае прызнаныне, у мінімальна дастатковым для падмацаванья беларускай уладай машыне аб'ёме. Але адным лордам Бэлам, відаць, абысьціся цяжкавата... Не бяруся съцвярджаць, што Марк Прытчард — гэта своеасаблівы сувязны паміж афіцыйнымі Лёнданам, Сіці і

беларускімі ўладамі. Хаця тое, што хтосьці зойме такую ролю, уяўляеца цалкам лягічным і чаканым. У Эўропе паступова ўзрастает цікавасць да эканамічнага супрацоўніцтва зъ Беларусью — званкі і лісты ад кансалтынговых кампаній з просьбай аб консультацыі ў пытаннях магчымай прыватызацыі ў Беларусі паступілі ўжо да шмат якіх экспертаў. Больш за ўсё такіх просьбай прыходзіць, як ні дзіўна, з Англіі. І ў падобных размовах увесь час успlyвае пытанье аб палітычных рызыках. Трэба адзначыць, што Англія як краіна Эўрасаюзу звязаная забавязанымі ў адносінах да замежнай палітыкі Саюзу, якія павінен улічваць і бізнес, што базуецца на яе тэрыторыі. Цяпер нават расейскія экспаты гуляюць па правілах.

Такім чынам, уявім, што падчас дэбатаў у брытанскім парламэнце Марк Прытчард агучваў пазыцыю менавіта тых колаў Брытаніі, на якія разылічвае афіцыйны Менск. Поль для прагматычнага ангажавання, безумоўна, ёсьць, але мінімум прыстойнасці неабходна для забесьпячэння міжнароднага прызнаныня і для стварэння больш камфорных умоваў капіталам, якія павінныя сюды прысьці. Калі спадар Прытчард казаў на толькі ад сябе самога, то пасланніе да беларускіх уладаў указвае на тое, што ў некаторых пераменах у краіне зацікаўлены і магчымыя партнёры і сябры беларускіх уладаў. Прынамсі, было б крыху дачасным съцвярджацца са стоадсоткавай упэўненасцю, што парламэнцкія выбары зусім не прынясць анікіх сюрпризаў.

камэнтары

Апошнія два гады — з моманту, калі ўлады абвесьцілі пра будучую змену афіцынага правапіснага стандарту (жнівень — верасень 2006 г.), — сядр нацыянальнай інтэлігенцыі чуваць заклікі «аб'яднацца з народам», адмовіўшыся ад клясычнага правапісу. Аднак перш як аб'яднацца, варта праанализаваць яя толькі ДЗЕЛЯ ЧАГО, але й ВАКОЛ ЧАГО нас заклікаюць аб'яднацца. Якія ж пісмены мы можам прачытаць на сцягу кансалідацыі?

БелТА паспрабавала пералічыць адрозненныя паміж «старымі» і «новымі» правіламі (гл. інтэрв'ю А.Радзькова, 1.08.08), але адных не заўважыла, другія — вымысьліла (напр., у Законе няма словаў ёркыцкі, Ёжэф, а слова нэйджэр у такім напісанні замацаваў не Закон-2008, а акадэмічны РБС* у 1995 г.).

Каб спрасыць публіцы працэс азнямлення з новымі правіламі, мы склалі парадынальную табліцу: напісаныі паводле цяперашніх правілаў (Звод-1959, СБМ, БРС, РБС, БелСЭ, БелЭн) супастаўлюючыя з тэкстам новага закону «Аб правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі».

Некаторыя прыклады паўтараючыя ў розных месцах табліцы, бо ў кожным конкретным выпадку аналізу юца розныя часткі слова, розныя артаграмы.

Уважлівага чытага ў Законе-2008 чакае шмат неспадзянавак, адна з іх — праявы «рэванышыму»: вяртаньне да шэрагу напісанняў, харэктэрных для Зводу-1959, але адкінутых лексыграфіяй (СБМ, РБС, БРС) і практикаю апошніх 50-ці гадоў.

Пазнаёміўшыся з табліцаю, ня цікка заўважыць, што матэрыял зь першага слупка («Цяпер») таксама вельмі суперечлівы: акадэмічныя слоўнікі спрачаюцца адзін з адным, са Зводам-1959 і ўсе разам з энцыклідзяями. Гэтае бязладзідзе лішні раз съведчыць пра тое, што афіцынны стандарт сапраўды патрабуе сур'ёзнага ўпараткавання. Але НЕ ЦЯПЕР і НЕ ТАКОГА.

Так, пераадолець варыянтнасць напісання ў дачыненіі шэрагу словаў удалося (праўда, тысячы іх так і засталіся ў розных графічных формах рассыпанымі па слоўніках). Аднак **агульна га** спрашчэння правапісу — чым упараткавальнікі ў матывавалі свае дзеянні — так і не адбылося: Закон-2008 спарадзіў новыя артаграфічныя кручкі ды пасткі.

Падрабязны аналіз Закону-2008 чытайце ў адных з бліжэйшых нумароў часопісу «Arche».

* Крыніцы: **Звод-1959** — Правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі. Мн., 1995; **СБМ** — Слоўнік беларускай мовы / АН БССР; Ін-т мовазнаўства. Мн., 1987; **РБС** — Руска-беларускі слоўнік / НАНБ; Ін-т мовазнаўства. Выд. 9 (апошніе). Т. 1—3. Мн., 2005 (стэрэатып выд. 6, папраўленага, 1995); **БРС** — Беларуска-рускі слоўнік / НАНБ; Ін-т мовазнаўства. Выд. 3, папраўленое і дапошненае (апошніе). Т. 1—3. Мн., 2003; **БелСЭ** — Беларуская Савецкая Энцыклапедыя. Т. 1—12. Мн., 1969—75; **БелЭн** — Беларуская энцыклапедыя. Т. 1—18. Мн., 1996—2004.

Невукі ўсіх школ, яднайцеся! або Што мяняе ў афіцыйным правапісе Закон-2008

Закон-2008, скасаваўшы нязначную частку супяречнасцяў і разъбежнасцяў Зводу-1959 і практикі яго ўжыванья, увёў цэлы шэраг новых. Замест адных выключэнняў, якія патрабавалі мэханічнага зазубрываання, з'явіліся другія. Піша Зыміцер Саўка.

ЦЯПЕР	БУДЗЕ З 1.09.2010
Аканьне ў ненацкіх фіналях -эр, -ель пазычанняў: э > а	Уводзіцца аканьне: альма-матэр, кам'ютэр, карцэр, лідар, менеджэр (РБС) і менеджэр (БРС), прэсістэр, шніцэль, шпаталь
Пісалася бяз аканьня: альма-матэр, кам'ютэр, карцэр, лідар, менеджэр, шніцэль, шпаталь, унтар-унтар-афіцэрскі	Ня ўводзіцца аканьне: унтар, унтар-афіцэр, унтар-афіцэрскі (замест чаканыіх унтар, унтар-афіцэр, унтар-афіцэрскі)
Замацаваныне аканьня ў русізмах-скаротах савецкага часу: о > а	абком, гарком, прафком
баенком, лінкор, селькор	абком, гарком, прафком
Увядзеныне аканьня ў іншых пазычаннях-скаротах: о > а	інтарпл (СБМ, БелЭн)
Аканьне на канцы пазычанняў	інтарпл
Пісалася бяз аканьня:	Уводзіцца аканьне — -о > -а:
Ватэрло, Рыо-Грандэ, Рыо-да-	Ватэрло, Рыа-Грандэ,
Жанеира, Токія,	Рыа-да-Жанэира, Токія
Тао, Віторыя	Ня ўводзіцца аканьне: Тао (замест чаканага Таа), Віторыё (замест чаканага Віторыя)
Яканьне ў лічебніках: е > я	Уводзіцца яканьне:
Пісалася бязь яканьня:	дзясяты, дзясяты, семнаццаць, васемнаццаць, пачцьдзесят
изсцьдзесят	ішсцьдзесят (§ 61.14) і ішсцьдзесят (§ 18.4, § 61.1)
семдзесят	? — у Законе-2008 гэтага слова няма
восемдзесят	восемдзесят
Яканьне ў пазычаннях: е, ё > я	Уводзіцца яканьне:
Пісалася бязь яканьня:	аўдыекасёта (БРС), аўдыевізуальны (БРС), але аўдыевізуальны (СБМ, РБС)
плезда	аўдыекасёта (у 2-м складзе перад націкам)
Пабочны націск у 1-й частцы складаных словаў	пляядза
Націск не ўзынікаў: цверданаліўны	Націск ўзынікае: цверданаліўны
Спалучэнне «и + галосны»	и + галосны»
Перадавалася рознымі спосабамі:	Будзе перадавацца рознымі спосабамі:
гукі [іа] = іа, іа, ія; гукі [іо] = літары іо, іо; гукі [іу] = літары іу, іу:	1) у некаторых выпадках — ёставанымі галоснымі я, ё, ю:
іо (Звод-1959), але ё (СБМ, РБС, БРС)	ёг
папайя	Папая
Алюнскі (БелЭн)	Алюнскі
Іофе (БелЭн)	Ёфе
Нью-Ёрк, нью-Ёркскі	Нью-Ёрк (§ 16.3, § 19.1), нью-Ёркскі (§ 23.21), але Іаркышыр (§ 9.1), хоць усе пералічаныя слова паходзяць ад York
	2) у некаторых выпадках — спалучэннем «і + галосны», напр., іа:
Іакагама (Звод-1959, РБС), але Іакагама (СБМ)	Іакагама
Звод-1959: Іаркышыр, Іаркышырскі СБМ: Іоркышыр, Іоркышырскі, але Іаркышыр, Іаркышырскія сеіння	Іаркышыр
Іашкар-Ала (Звод-1959), але Іашкар-Ала (СБМ, РБС)	Іашкар-Ала
	3) у некаторых выпадках — спалучэннем «і + ёставаны галосны»: іа > ія; іо > іё:
Іарданія (СБМ, РБС), Трансіарданія (СБМ, БелЭн)	Іарданія
Віторыя (паводле Зводу-1959)	Віторыё
Напісанье — э ў пазычаннях	Уводзіцца напісанье —
Пісалася праз е або праз э:	Уводзіцца напісанье праз э:
інтарнет (БелЭн), але інтарнет (БРС)	інтарнет
квінтэсэнцыя	квінтэсэнцыя
СБМ: панель; РБС: панэль; БРС: панель і панэль	панэль
рэзюме (СБМ), але рэзюмэ (РБС, БРС)	рэзюмэ
рэнаме (СБМ), але рэнамэ (РБС, БРС)	рэнамэ
сервіс (СБМ, БРС), але сэрвіс (РБС)	сэрвіс
тунель (СБМ, БРС), але тунэль (РБС)	тунэль
экземпляр (СБМ), але экзэмпляр (РБС, БРС)	экзэмпляр
Булонь-сюр-Мэр (Звод-1959), але Булонь-сюр-Мер (БелЭн)	Булонь-сюр-Мэр (§ 27.2) і Булонь-сюр-Мэр (§ 35.2) — дзве розныя формы аднаго й таго ж прыназоўніка sur
Душанбе (СБМ), але Душанбэ (РБС)	Душанбэ
Морзе (СБМ, РБС), але Морзэ (БРС)	Морзэ
Рыо-да-Жанэира	Рыа-да-Жанэира
Эйве (Звод-1959, БелЭн)	Эйвэ
грузінскія прозвішчы на -ձզ:	-ձզ: Брыгвадձզ, Табիձզ
Арджаніկձզ, Леаніձզ (Звод-1959)	Уводзіцца напісанье праз е:
менеджэр (РБС), але менеджэр (БРС)	менеджар
менеджмент (РБС), але менеджмент (БРС)	менеджмент
Каба-Вэрэ (БелЭн), але Каба-Вэрэ (РБС)	Каба-Вэрэ
Лопэ дэ Вега (Звод-1959, БелСЭ, БелЭн)	Лопэ дэ Вега

ЦЯПЕР	БУДЗЕ З 1.09.2010
Напісанье д (дз), т (ц) у пазычаннях:	Напісанье д (дз), т (ц) у пазычаннях:
Пісалася цвёрда або мякка:	Уводзіцца цвёрда напісанье:
Д'еп (Звод-1959, СБМ), але Дз'еп (БелЭн, мана «Францыя»)	Д'еп
Сан-Мартын (Звод-1959), але Сан-Мартын (БелСЭ, БелЭн)	Сан-Мартын
арцішок (Звод-1959), але артышок (СБМ, БРС, Тэміртау (БелЭн)	арцішок
Мяккасьць нь перад -ск- (у прыметніках ад кітайскіх назваў)	Мяккасьць нь перад -ск- (у прыметніках ад кітайскіх назваў)
Мяккасьць адлюстроўвалася:	Мяккасьць не адлюстроўває:
чанчуньскі, цяньшаньскі	чанчуньскі, цяньшаньскі
Прыстаўны і ўстаўны в у пазычаннях: 0 > в о, у > ву	Прыстаўны і ўстаўны в у пазычаннях: 0 > в о, у > ву
вогра і охра, есаул	вогра, есаул
Ненацкія пачатковы	у > ѿ — пасъля галосных
У пазычаннях у не «скарачаўся»:	У пазычаннях «скарачаны»:
для ўніята, ва ўніверсітэце, для ўзбекаў, на ўральскіх дарогах	для ўніята, ва ўніверсітэце, для ўзбекаў, на ўральскіх дарогах
Ненацкія у ў ды фонгах пазычанняў	Замацаванье трансълітарациі замест транскрыпцыі
Было «нескарочана» напісанье — у не пераходзіў ў ў:	БелСЭ: броўнаўскі (рух) < Brown; БелЭн: броўнаўскі (рух)
раунд	раунд
сауна	сауна
фауна, але Фаїн, Фаїна (БелЭн)	фауна
Было «скарочана» напісанье — у > ў:	Уводзіцца «скарочана» напісанье — у не пераходзіць у ў:
БелСЭ: Даҳаў	Даҳаў (але Пі Маў Нін замест чаканага паводле Пі Маў Нін)
райнд	
саўна	
фауна	
БелСЭ: Дахаў, Гостраў, Ліндаў, Пасаў (мана «Германія»), але Даҳаў і Даҳаў (аднаймен. арт.); Цвікаў (мана «Германія» і аднаймен. арт.)	Уводзіцца «скарочана» напісанье — у не пераходзіць у ў:
РБС: расейск. трапур = бел. жалоба	трапур
Напісанье і — ы пасъля некаторых прыставак	Замацаванье трансълітарациі замест транскрыпцыі
Пісалася насперарак вымаўленню — гук [ы] перадаваўся як і:	БелСЭ: броўнаўскі (рух) < Brown; БелЭн: броўнаўскі (рух)
дэзінтаратар, дэзінфармацыя, дэзінфіцыраваць, суб	

Андрэй Панкевич

Было дзе расхамячыцца

На пачатак фэсту ў Нарвілішках зъбіраліся людзі і хмары. І як толькі першыя пацягнуліся сустрэць N.R.M., дык другія адразу вывалілі на іх тоны вады. Кожны канцэрт N.R.M. — як рэфэрэндум. З Нарвілішак піша Сямён Чубкін.

To Be2gether or not to be

«Як рэфэрэндум» — бо адкрытае пацвярдженне ўсенароднай любові. Людзі сіпярша туціліся пад парасонамі, але ўчу́шы ад сваіх улюблёнцаў пра зламысныя намеры варожага гадзючніка, адгукнуліся: усе неяк так адначасова плюнулі, адпречылі парасоны і з камсамолькім імпэтам сталі мясіць гразюку і вадзіць карагоды пад да непрыстойнасці ашалелай залевай. Пад дырыжаваныне музыкау сіпявалі хорам «Тры чарапахі» і «Песьні пра каханье». Але, мяркуючы па тым, як натоўп супадна гарлаў на памяць усе песні і заложна адбіваў тант пра разгражданай глебе, гурт мог і на грацу зусім. Уяўляеце: на сцэне чацверка N.R.M., нерухомая, заўзята маўчиць як юнак на дапросе, а мы

ўсе навокал, ачмурэлія ад асалоды, фанацеем да зьнямогі і рубімся пад іхныя песні, якія самі і сіпяваюць.

Адвячоркам выступілі ізраільцы, з што ні на ёсьць чиста беларускім назовам — Infected Mushroom, «Заражаны грыбочак», чылі гітарыст з коскай і златой завушніцай нагадаў саліста «Статус-Кво», такога сабе, у сучасным прызэлектроненым фармаце. Публіка выла ад захаплення. І таму ці дзіва, што пасыля выступу ў вагончыку, што стаяў за 10 мэтраў ад беларускай мяжы, галоўны «грыбнік», саліст Аміт Дудэвін, натхнёны канцэртам і блізкасцю радзімы чарнобыльскіх mushroom'аў, скіліў сваю бліскучую, як більядны шар, галаву і старанна крэмдаў якіс новы тэкст.

Апошні выступовец, брытанец Трыкі, увесці канцэрт напруженая матляў галавой з караценкімі растамі і пад сыпевы сваёй сэксуальнай партнэркі па дуэце час ад часу нават выкryваў асобныя слова. Здавалася, пасылья катарсісу, які прынеслы слухачам энэрэмічныя і інфекцыйнікі, пасылья бясіўскіх скокаў у гразі і нічым не прыхаванага каўбашаньня, зъдзівіць, а тым больш запаліць

публіку было немагчыма. Чорта мы ўгадалі! Нясьпешна-надрыўны рэлаксэйшэн Трыкі таксама прыпаў да душы.

Сэкс, рок-н-рол і пральная машина

Намётавы лягер уражваў: бязмежнае поле, ад краю да краю забітае намётамі і машынамі. А яшчэ больш уражваў сціплыя такі літоўскі сэрвіс. Вялізны надзіманы павільён з пральными і сушыльнімі машынамі для жыхароў лягера (і гэта спасярод голага палетка!). А таксама перасоўныя кабінкі з душамі і цёплай вадой. Рэспектас.

Наагул, на фэсце можна было не чапляча за рок-зорак — павесяліцца альтэрнатыўненка. На маленькой сцэнцы патанчышь фактстрот. Скокнуць з вэлісипедных трампінаў і паваліцца ў сена з паралёнам. Паслушаць квартэт скрыпак, які высыпінгвае бітлоўская гіты. У крышнаіцкім павільёне паляжаць на індыйскім кіліме, і, стомільётысяч разоў пачу́шы паўторак «харэ крышна», пакаштаваць вельмі-вельмі карыснае і вельмі-вельмі немясное нешта-нейкае. А ў будане насупраць ужо зусім па-

нашаму глыніць піўка і зъесьці «блінас», у простанарадзьдзі — «дранік». На раніцу на лужку разам зь некалькімі тысячамі іншых гледачоў, пастаянна пытуючыя, які лік (бо ні чорта ж не зразумела), пазаўесьць за літоўскую баскетбольную.

Narviliškes-Нарвілішки

Мяжа тут паўсюдна. Лес за агароджай намётавага лягера — беларускі, а зачараўвана драўляным касцёлам і старымі вісковымі могілкамі, вока нечакана напоравацца на купу літоўскіх памежнікаў пры поўным парадзе: з аўтаматамі, матацыкламі і сабакамі. Мяжа ў саміх Нарвілішках. Паміж пакаленнямі. Маладзейшыя прадавачкі ў краме ахвотней гавораць па-літоўску, але кабета, ашалелая ад пытанняў сталічных літоўцаў, пэрарывае іх неўміручым: «Кажыце па-чалавечаску!». Землякам радая. Так, яна беларуска, але жыве, як бачыце, тут. Дзеці ў Ашмянах. Цяпер прыяжджаюць рэдка, бо трэба ехаць па візу ў Горадню. Не, на канцэрт, на гэтыя «чартоўскія п...пляскі», не хадзіла. Няма там чаго рабіць. «Вось паглядзіце на саміх сябе, — кажа, хітравата ўсьміхаючыся, — прыехалі людзьмі, а вяртаецца задрыпонцамі, расхамячыліся на тым канцэрце».

Бачылі ноч, гулялі ўсю ноч

На другі дзень Бог стварыў Zdob si Zdub. У цыганскіх капелюшах і прыблітнёных кепках, скурай урослыя ў імідж наскіх хлопцаў, мадлаване, ужо пачынаючы зь першых акордаў, дали не абы-якога фэру. Публіка,

якая і так ня надта вылучалася самавітасцю, дык зусім ператварылася ў сущэльнае цыганскіе вясельле. І це ѿскія слова «Відели ночь, гуляли всю ночь» у здоб-шыз-дубовай апрацоўцы несліся над усім фэстам бесшабашным гімнам гэтым запойным гулькам.

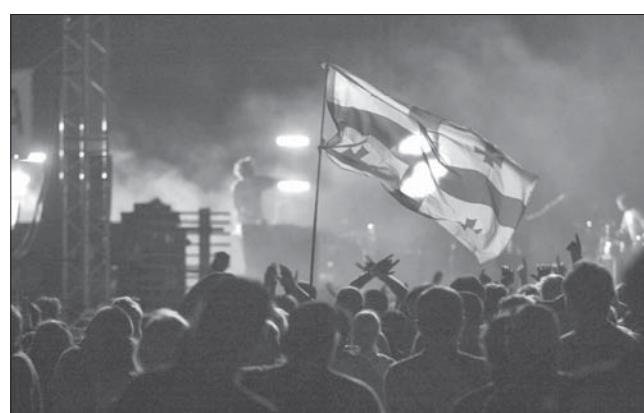
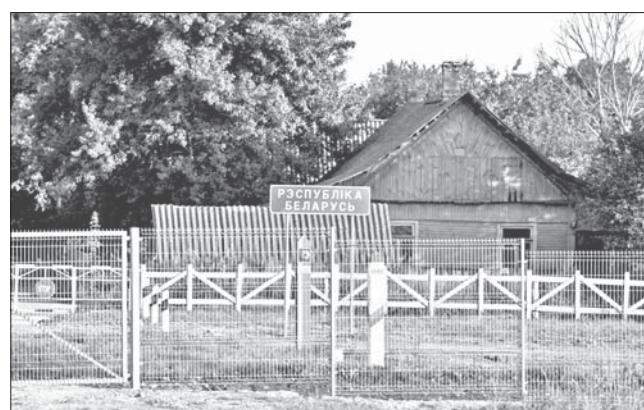
«Ехалі ў Нарвілішки, а трапілі ў пекла», — сказаў пасыль свайго выступу Ян Маўзэр. Сапраўды, на выступ пакарацелага цяпер да «Маўзэра» «Таварыша Маўзэра» прыйшлі толькі самыя-самыя. У дзівье гадзіны дня сонца пякло нават у цені. Нават самыя стойкія фэны падчас выступу валіліся паляжаць на траўцы, каб на астатнім духу ўзняцца і паскаакаць млявага дроздзіка ля сцэны. Неймаверная пякота падчас выступу Маўзэра разам з учарашнікі залевай менавіта на канцэрце N.R.M. наганяла думкі пра беднага беларускага Іваньку, у якога нават у адным месцы — каменны. А самі хлопцы выклаліся напоўніцу, не дазваляючы сабе зьяжджаць на «медлякі».

Другі дзень скончыўся доўгачаканымі электроншчыкамі — вялікімі канцэртамі дыскатэчнага Groove Armade з лазэрным шоў. Надвор'е было як ніколі спрыяльным: цеплыня, яснасць (о, бедныя, бедныя мы Іванькі!). А потым ноччу, у маленкіх шатрах, раскіданых па тэрыторыі фэсту, публіку чакалі разывітальныя танцы на сталах і сон пад столом.

Вой, праўда, расхамячыліся мы тут з вамі, літоўцы, а трэба дадому-дахаты, акракадзіліваща назад. Бывайце, Нарвілішки! Бывай, Літва! We are together!

Фэстываль Be2gether прайшоў пад грузінскім сцягамі. Некалькі дзясяткаў тысічы чалавек сабраліся на грандзёзны музычны фест у Нарвілішкі, што ў Літве на беларускай мяжы. Сярод іншых, сцяпалі Fools Garden і NRM. Беларусаў было німана, як тых, што прыїжджалі на дзянёк, так і стаіх «удзельнікаў». Адных намётаў пад беларускім сцягамі быў дзясятак.

Дышыце... А лепш не дышыце!

Кожнаму хоць раз у жыцьці даводзілася хварэць на грып ці звычайную прастуду. Лепш не хварэць, бо ў супрацьлеглым выпадку вам ававязкова давядзецца наведаць такую установу як «дзяржаўная паліклініка». Шчасльіві той, хто ніколі там ня быў. А вось мне, на жаль, аднойчы давялося. Але ўсё па парадку...

Звычайны буднічны ранак, калі не заўважаць прастудных сымптомаў. Што ж рабіць? Шлях ад ложка да телефона складаны як ніколі. Знаходжу нататнік, набіраю нумар «роднай» паліклінікі.

— Паліклініка слушае.

— Добра ганку, хачу выклікаць урача на дом.

— Цемпература какая?

— 38

— Дыктуйце адрес. Харашо. Ждзіце.

І я чакаў... Треба адзначыць, што тэлефанаваў я туды прыкладна а 8 гадзіне. А пятай гадзіне я пачаў турбавацца, што мэдыкі ўвогуле на мяне забыліся. Разумееце мой настрой, калі а восьмай гадзіне вечара Ён, то бок урач, ўсё ж такі звязаўся, гэта пасля 12-цігадзіннага чаканья, а калі б с менай штосьці здарылася?! Але гэта было яшчэ ня ўсё. Урач павітаўся, потым звычайная працэдура «Дышыце, не дышыце». І... саслаўшыся на тэрміновыя справы, збег. Высунуўшыся з кватэры, я кіркнуў у пад'езд: «А хто мне лекі будзе выпісваць? І калі мне ў паліклініку прыходзіць?» «Через пять днёў позвоните в поліклініку, там всё скажут», — адказаў голас з пад'езду. Так я і зрабіў. З размовы з дыспэтчарам я даведаўся, што на май участку ўрача ўвогуле няма, таму прыём будзе прыходзіць па жывой чарзе, і «лучше бы Вам прыйти пораныше, ну... чтобы к врачу попасть». Зайшоўшы ў паліклініку і ўбачыўшы чаргу, памятную з часоў гарбачоўскай перабудовы, я зразумеў, што на прыём я сёння ня траплюю анік. Развошаны не на жарт, я пайшоў шукаць кабінет заведующага.

— Ви мне растлумачыце, што рабіцца ў вашай паліклініцы?!

І далей я паведаміў заведуючаму сумна-камічную гісторыю маёй хваробы.

— Сядайце, малады чалавек, супакойтесь. Канечне, я Вам ўсё расцілумачу. Справа ў тым, што ў паліклініцы цяпер працуе ў два разы менш тэрапэўтаў, чым патрэбна. Да Вас прыходзіць дзяжурны ўрач, які на

візытах у нас адзін.

— А ад чаго такое цяжкае становішча, чаму не хапае мэдыкаў?

— Ніхто не жадае тут працаўца, заробная плата нізкая, праца складаная і нэрвовая.

— А як жа маладыя спэцыялісты?

— Яны сіходзяць, адразу пасля адпрацоўкі. Людзі не задаволены, а што мы можам зрабіць. Вось ліст, які адна грамадзянка напісала ў вышэйшую установу, нават не зайдоўшы да мяне, і ліст такі не адзін. Цяпер я мушу пазбавіць нашага нэўрапатоляга прэміі. А як я гэта зраблю, калі ён у нас апошні.

— Треба ж неяк выходзіць са становішча.

— На жаль, гэтую проблему мы самі вырашиць ня можам, у такім становішчы апінулася на толькі адна наша паліклініка. Гэта праблема іншага ўзроўню.

У рэшце рэшт заведуючы сам мяне агледзеў і выпісаў лекі.

У вэстыбулю было шмат людзей, якія прыйшли па талёны. У бясконцай чарзе ўзыўкля сварка.

— Вы не стояли здесь!

— Как не стояла, я раніше Вас прышла!

— Вы обе не в свою очередь стали!

Празь некалькі хвілінай уся чарга

лямантавала на розныя галасы.

Так, грамадзяне, у нашых паліклініках можна пастаць у чарзе, пасвярдыца з кімсь, наслухацца сумных гісторыям, там можна шмат чаго рабіць, але празь недахоп мэдыкаў, грошай, ды абсталіваньня, там вельмі складана атрымаць мэдычную дапамогу. Так што... лепей не хварэць.

Мартын Ветра

На канцэрце салідарнасці з Грузіяй у Варшаве луналі беларускія сіцягі

Гэта быў файны канцэрт, які адбыўся ў чацвер у парку Вольнасці ля будынка Музэю Варшаўскага Паўстання. На ім прысутнічаў прэзыдэнт РП зъ сям'ёй.

Акрамя выступу выдатных рок-гуртоў, увеселі паказвалі кронікі, давалі слова ахвярам вайны, а таксама польскім інтэлектуалам.

Першай выступіла грузінка Айда з прыгожай песьнай на выдатнай польскай, перад тым шчыра дзякуючы палякам за дапамогу і салідарнасць. Былі два гурты, якія, напэўна, напісалі песьні адмыслова да канцэрту. Гэта знакаміты Perfect з прыпевам «Подых Расеі марозіць плечы» і De

Presse з песьні Kiss me Russia. Потым былі Komety, Pogodno, Tilt, Stywny pyl Azji i IRA з заключнай песьні «Німа нікт такей надзеі, як я».

З самага пачатку над гледачамі былі сіцягі Грузіі, потым паступова дадаліся сіцягі Польшчы, Украіны... і Беларусі!

Німа нікт такей надзеі в людзі і целы тэн сцява!

Pan Brudas, Варшава—Горадня

А няхай зъ мясам жаруць — ня здохнуць

Былі неяк з бэльгійскім турыстамі ў Янаве. Хацелі павячэрца ў вялікім мясцовым рэстаране (як заўсёды ў райцэнтрах — у вялікім будынку аднаго і таго ж савецкага стылю). Колькі чалавек былі взетырыяць, таму папрасілі згатаваць штосьці для іх (для іншых знайшоўся невялікі кавалак мяса і бульба да яго). Дык паварыха ўперлася і кажа: у нас толькі мясная салата, і ўсё.

Я кажу: вы ў 5 порцый каубасу ды іншае, што вэгетарыяць не ядуць, не дадавайце.

Яна мне: тады мы ня зможам каль-

куляцию зрабіць.

Я кажу: нарыхтуйце ўсе прадукты як на ўсіх, а ў пяць не кладіце, а раскідайце па астатніх. Вось і будзе такая ж цана. Яна мне ў адказ: мы не прызыўчаны да такога і рабіць так на будзем...

Але гэта быў яшчэ не канец гісторыі. Адна з памагатых пагадзілася зрабіць дранікі для вэгетарыяць з рэштак бульбы. Мы ўзрадаваліся і адрэзах пагадзіліся. Але рана радаваліся: пасмажылі тыя дранікі на сівінным тлушчы, так што вэгетарыяць ўсё роўна засталіся галодныя.

Вось такія турыстычныя прыгоды з Янава...

More air

Таварыства беларускай мовы запрашае на гістарычныя сэмінары

18 і 25 верасьня. Ігар Кузняцоў «Палітычныя разгрэсіі на Беларусі: гісторыя і сучаснасць», офіс ТБМ (авулак Румянцева, 12), 18.00. 21 верасьня. Уладзімер Арлоў «Гістарычныя ваколіцы Менску», Палац мастацтваў, 18.00. 27 верасьня. Анатоль Грыцкевіч «Гістарычна тапаніміка і тапографія Менску. Старожытны Менск», офіс ТБМ, 18.00. ТБМавец

Цяжкія ўспаміны

Балюча мне ўспамінаць былое, той сумны і жахлівы час.

Калі жылі мы, быццам бы на волі,

але ў турмы многіх пасадзілі з нас.

За што? За тое ж самае, што і сотні год назад, каралі самых мужных, хлопцаў і дзяўчат.

Беларусы пачнуць гаспадарыць на вольнай і ўтульнай зямлі.

І ўнукам сваім ававязкова раскажуць, як бацькі і дзяды іх жылі.

Р.Васюковіч, Менск.

* * *

На ўзбярэжжы, ля скал Тарханкута, Я стаю, як на ўскрайку Зямлі Са сваёй улюблёнаі газэтаі, Разгарнуўшы бачыны яе.

З «Нашай Нівой» я кроучу па сьвеце І адсюль ёй хачу пажадаць Заставацца праудзівай і вольнай Тарашкевіцай толькі пісані.

Сяргей Ярковіч

Сквэрый

Замалёўка.

Амаль што кожнага дня, ідучы да працы, я кіруюся праз гэты цэнтральны сквэр, які калісьці ў мінулым зваўся Аляксандраўскі. Тая назва паходзіла, як вядома, ад імя бацькоўца-цара.

Цяпер сквэрый завецца ці то «Цэнтральны», ці то «Кастрычніцкі», у любым выпадку тут таксама прысутнічае нейкая паралель з існуючым стрыжнем улады.

Даўно заўважыў, што калі я альбинос ў экстэр’еры кутка старога Менску, якраз побач з прэзыдэнцкім палацам, мой, зранку звычайна добры, настрой непазъбежна пусцеца.

Якая б ні была, спадарства, вашая думка, але я лічу, што да непрыемнага, ці брыдлага, нават калі сустрокаца зь ім штодзённа, прызвычайца амаль што немагчыма.

А справа ў тым, што на высокіх старых дрэвах сквэрыйку пасялілася, жыве і жыре нахабнае мітусыльва грубанынё. У недасупнай для чалавека вышыні, знахабнеле ад сваёй недасягальнасці, яно звязаўся ўладкавала тут свае гнёзды.

Найумоўчнае крумканыне, квіл і ўладар-

нае карканыне гэтых стварэнняў несыціхана, дзень у дзень, разносіца на вокал. Але самае непрыемнае — гэта дзярмо, якое густа сиплеща зъверху.

Гэтым брыдоццем тут апаганена ўсё: і замля, і пешаходныя сіцяжынкі, і лаўкі, і кроны дрэваў. Часцікам і на памяркоўны «файс» тутэйшага, які цягасцца тут, таксама, як і я, на працу, ці куды яшчэ, чмякасцца «вынік дзеяніасці» жыхароў «вярхоўнага паверху».

Ціхміны, з утаропленымі долу вачыма, прахожы ачомаецца толькі тады, калі яму на патыліцу плюсьнє такі «падарунак». Чалавек падыме галаву ўгору і толькі лыпне вачыма на гэтых прагавітых да пажывы птушак.

Гэтыя дрэвы, якія цяпер ужо і не аблопіш, былі высаджаныя тут даўно, болей як паўтара стагодзьдзя таму. Яны падрасталі ў віхуры гістарычных падзеяў, якія імкліва несіліся міма.

Зайсёды нешта новае зъмяніе старое, але не зайсёды гэтая зъмена спрыяе лепшаму. Вось так і тут: зъявіліся новыя ўладары дрэваў і амаль што ў нябосах выкубліліся, як быдта і назаўсёды. Тут яны валтузяцца, спраўляюць свае вяселль, ненажэрныя балі і свае патрэбы.

Такая ўжо ў апошнія дзесяцігодзьдзі склалася традыцыя, што беларус рэдка пазирае ў нябосах. Сёння ён добра наву-

чыўся хіба што выкладваць грунтоўныя маставыя, за якія не на жарт узялася новая ўлада. Насельнік сонага краю, мабыць, спрытна прыстасаваўся менавіта да гэтага, бо ён, каб не зманіць, у нашым часе стаў абыякавым да гідоты. З боязнью ён паглядвае ўгору, на трывала замацаваныя ў галінах гнёзды з дробнага голья, пабойваючыся, каб ягоную галаву не а...і. А самыя абачлівія гэты ўтульны, на першы погляд, сквэрык, шыбуочы бліжэй да рэзьдэнцый. Але там сутыкаюцца з шыракасцінімі, настабурчанымі ахойнікамі, якія пагрозіліва праходжваючы ў сваёй рапухінай віраты.

Іхны рух ўпэўнены і нетрапкі. Іхны душы прыграўкі абманлівай сівядомасцю дачыненія да ўлады. Яны сцерагуць гмах былой камуністычнай установы, падрамантаваны і падфарбованы новым колерам, які ў сваёй маўклівай змрочнасці лупата глядзіць навокал.

Два блюсты, якія некалі стаялі калі будынку і ўвасаблялі былых пралетарскіх дзеячаў, даўно ўжо выціці адсюль і не куды зъ

Тэлекамэра буйнога калібрУ

Грузінска-расейская інфармацыйная вайна: рыцары ў кальчугах супраць марпехаў. Піша Алесь Бондар.

Вечарэ. Гучыць сумная қаўкасская мэлёдзя. Па дарозе паўзе расейскі «ўзік», які кіруеца ў асэтынскае мястэчка. Фары асьвятляюць хлопца і дзяўчыну, мяркуючы па ўсім, брату і сястру. «Алан», — гукае хліпенкі афіцэр-расеец, выходзячы з аўто. «Здаров!» — з моцным акцэнтам адказвае хлопец-асэтын, паціскаючы яму руку. «Заўтра грузіны наступаюць, так што пакліч сваіх», — кажа афіцэр. Імгненне — і сябрукі Алану ўжо разгружаюць зброю з «уазіка»...

Гэта не кінахроніка, знятая схаванай камэрой. І не правакацыя. Так пачынаеца тэлеролік «Мы будзем разам», зняты ў Грузії.

Вайна ў Паўднёвой Асэтыі вядзенца ня толькі ў реальнай, але і ў інфармацыйных прасторы. Супрацьстаянне між Расеяй ды Грузіяй спарадзіла сапраўдныя шэдэўры мэдыйнай прапаганды. Аналізуночы іх, можна шмат даведацца пра тое, на якім ідэялагічным фоне адбываеца канфлікт.

«Пачынаем абстэр!» — камандуе па рацыі расейскі афіцэр. Павольна ўздымаеца руля мінамёту. Мы бачым вартавога, які стаіць у цэнтры ля вайсковага наўмыту пад бела-чырвоным грузінскім сцягам. Выбух.

Музыка робіцца напружанаі. У кадры зьяўляюцца грузінскія ка-зармы. Салдаты, узнятые па трывозе, рыхтуюцца да контрактакі. Камэрা пераносіцца ў пакой дзяўчыны, якая ў паняверцы зъбіраецца, апранае белую сукенку ды глядзіць на фота, на якім — грузінскі вайсковец, яе кахраны. Узыходзіць сонца, уздымаюцца вясенныя гелікоптэры, грукочуть танкі, салдаты ідуць шнурам, прыкрываючы адзін аднаго. Неўзабаве грузіны ды асэтыны стаіць тварам да твару на полі бою. «Справа зробленая», — задаволені на цэдзіці скрэз зубы афіцэр-расеец, назіраючы за сцэнай у бінокль. Вось ужо гучаць першыя стрэлы, уздымаеца чорны дым выбухаў... Але раптам паміж ворагамі пралягае дзяўчына ў нацыянальнай белай сукні, нібы голуб міру... І падае долу. Забітай? Ці проста самлела?

Кінуўшы зброю, брат-асэтын і кахранак-грузін кідаюцца да дзяўчыны. Стаяць ля яе моўкі, у разгубленасці гледзячы адзін аднагу ў очы. Раптам мы бачым сцэну каўкаскага вясельля — з танцамі, тостамі, шчасльвымі жаніхом ды нявестай... І незразумела, ці то гэта хэпі-энд, ці то грузін ды асэтын праста мараць аб

Грузінскі падыход: мір, віно і слава продкаў.

няспраўджаным шчасльці ды мірным жыцці? «Паехалі адсюль», — расчараўанаі кідае расейскі афіцэр, штурмуючы недапалак вобзэм. «Мы будзем разам» — зъяўляеца на экране надпіс па-расейску.

У сваім фільме грузінскія пра-пагандысты здолелі сумясціць несумяшчальнае — мілітарысцкую эстэтыку і пацыфісцкі пафас. Нават не разбярэсься, чаго тут болей — неабсяжнага захаплення майстэрствам сваіх вайскоўцаў ды іхнай новай формай заходнягія пакрою ці прагнага жадання пажыць у міры, з віном ды тостамі. А вось расейцы адназначна пака-заныя як падступныя праваката-ры, што паглядаюць здаля за кан-флікты, якія самі ж і разъдзымухаюць.

Рыцары на гелікоптэрах

Рэформа грузінскай арміі супра-ваджалася яшчэ і немалой мэдыйнай кампаніяй. Варта зірніцу відэа, створанае ў Грузіі для папулярызацыі вайсковай службы сярод моладзі. Зъянятае дужа якасна, амаль па-галівудзку. Мэта — прышчапляць хлопцам гонар за сваю ваярскую нацыю і заахвочваць іх да службы. Дзядуля пры-водзіць унука ў музэй. У адным з схаваных у прыщемках пакояў па-казвае яму старую шаблю. Тая, нібы зачараўана, пераносіць хлопчыка ў горны лягер рышараў з чырвонымі крыжамі на белых шчытах. Праваслаўны сьвятар бласлаўляе збройнікаў, якія рыхтуюцца да атакі. Праз імгненне

Расейскі падыход: калі караблі — дык каб як горы.

це гуляе з большага самапальная прапаганда ці банальныя тэлесюжэты. А вось папулярызацыя арміі як такой вядзенца ў Расеі напоўніцу, і на досьць неблагім узроўні. Возьмем ролік, які пра-пагандуе службу ў паветрана-дэ-сантынага войсках ды марской пяхоте. Напружана гучыць мэлёдзя з саўнд-трэку да фільму «9-я рота». Два сябры — дэсантнік і марпех, каротка абдымаючы на разыўтальнай ды подбегам кірую-ца на заданыне — адзін у гелікоптэр, іншы на вайсковы карабель. Тупат падкаваных ботаў зъмяня-еца перастукам высокіх абцасаў — па лесьвіцы ў сумным во-сеньскім парку блякніць бляявая дзяўчына. Яе кахраны абавязкова вернецца зь перамогай... А ён у гэты час паглядае ў ілюмінатор гелікоптэру, і, здаеца, бачыць адтуль сваіх родных. Яны съя-куюць Новы год. Уся сям'я ў збо-ры, на стале салат «аліё» ды «са-вецкае шампанскага», па тэлевіза-ры ідзе «Зь лёгкай парай». І толькі сына німа. Ён — у арміі, а таксама на фатакартачы, якая стаіць на камодзе. Але пры канцы дэсантнік, адстраляўшы не адну абойму з «калашнікам», верне-ца да дзяўчыны зь белымі ру-жамі...

У параўнанні з грузінскім кліпам, расейскі ўражвае разма-хам. Калі гелікоптэры, дык каб лопасіцы на паўнеба. Калі танкі, дык каб ня ездзілі, а лёталі. Калі караблі, дык каб стаялі ў моры, нібы горы. Калі гільзы, дык каб ліліся вадаспадам...

Цікава, што нацыянальных алюзій гэты расейскі кліп цалкам пазбаўлены. Марпехі ня лёта-юць у часе, каб сустрэцца з Ільём Мурамцам. Расейская армія ў кліпе — палепшанае савецкае войска, якое абараняе расейскія сем'і з дарагім іхнаму сэрцу по-стасавецкім каштоўнасцямі.

Вось толькі не зусім зразумела, чаму стваральнікі кліпу «аддалі»

прыгажуню-бліндынку менавіта дэсантніку, а не марпеху. Любоўны трывутнік? Ці то марпех быў яе братам? Загадкавая душа расейскіх прапагандыстаў не дае адназначнага адказу.

Па нявесту на БТР-ы

На тле грузінскіх ды расейскіх прапагандысцкіх шэдэўраў, рэкляма службы ў войску па канtrakце, створаная на замову Міністэрства абароны Украіны, уражвае сваёй прымітывнасцю. Але зроблена з гумарам.

Глухая правінцыя. Гучыць мэлёдзя на матыў гіл-гопавай песні «Чорны бумер» беларускага рэпера Сярогі. На экране — дзядзька сярэдняга веку ў кепцы ды спартовым касыцом, які спрабуе завабіць даўгагоніх дзяўчатаў сваім «чорным бумэрам». «Пакатаеш?» — спакусліва пытана ѡца тыя. «На край съвету», — запуцівае нягэлі кавалер. Раптам, у блаку пары ды выхлапных газаў, зъўляеца БТР з зухаватымі дэсантнікамі. «Дужа хо-чаца вадзічкі напіца», — кажа адзін з іх, двухсэнсоўна падмір гваючы. Праз імгненне дзеўкі прыносяць столькі вады, што і каня б утапілі. «Калі ж дадому?» — з надзеяй пытана ѡца паненкі, паглядаючы на мача ў блакітным барэце. «А мы і так дома. Увечары, у клубе, пасыля работы». Дзяўчата доўга блыгаюць службу па канtrakце з канtrakтамі шлюбным, але, нарэшце, разабраўшыся, у чым справа, кідаюцца, не шкадуючы абцасаў, съледам па бездарожкы за БТРам. «А пакатацца?» — у роспачы крываць ім усыяд з дзядзька ў кепцы. «Бабу Маню катай, катацель!» — жорстка адказваючы прыгажуні.

Вайсковы глямур

Як вядома, вайна пачынаеца ў галовах. Зрэшты, там яна і пра-цияваеца — найперш з дапамо-гай сродкаў масавай інфармацыі. Выходзіць дзіўны парадокс: тэлевізія ды інтэрнэт настолькі раз-бэсцілі нас разбуранымі гара-дамі ды зьнявецанымі трупамі, што мы ўспрымаєм іх як нешта цалкам віртуальнае, несапраўднае. А вось суворы вайсковы глямур расейскіх прапагандысцкіх кліпаў що грузінскі вэстэрнізаваны кіч з нацыянальным каляритам выглядае прыцягальна — і таму здаеца реальнасцю. Маладыя хлопцы клююцца на глянцевітых карцінкі, а ў реальнасці бачаць ніх, а жудасці вайны. Можна колькі заўгодна сымяцца з украінскай рэклямай вайсковай службы па канtrakце, але яна выглядае жыцьцесцьвярджаючай. Хай бы салдаці на тых БТРах толькі да дзевак і ездзілі — меней бяды было б.

Украінскі падыход: на БТРы — да дзяўчат.

Полацак—Пскоў:

апошняя чыгуночка Імпэрыі

З'явітаюся да маладых беларускіх гайсакоў — тых самых, якія штолета вандруюць па краіне, і ў якіх у заплечнікі ўтыркнутыя бел-чырвона-белыя сцяжкі. Сябры, вы мусіце прайсьці згаданым маршрутам! Піша Вінцэс Мудроў.

Ни ведаю як хто, а я ўсёядому сябе жывой істотай у два гады. Мы жылі ў веенным гардку непадалёку ад мястэчка Ідрыца, што на Пскоўшчыне, і я запомніў з той пары, як жаўнеры скакалі ў раку з высокай вышкі ды як мы з маці хадзілі збіраць суніцы. Суніцы расылі ўздоўж управелага насыпу, што ішоў поруч з гардком. А яшчэ запомніліся матчыны слова: «Тут калісьці была чыгуночка з Полацку, дзе ты нарадзіўся».

Так у маю памяць упляліся дзівіе речы: назва роднага гораду й зынкля чыгуночка. Яна бегла ад суседняга ляскі і абрывалася ля роцкі — непадалёк ад таго месца, дзе жаўнеры скакалі ў воду.

Пазней, ужо шкаляром, я пацікаўся ў бацькі: што гэта за чыгуночка ішла праз Ідрыцу? Бацька паморшчыўся, незадаволена хітнү гавай, але ўропіце адараўся ад газэты.

«Дарога Полацак—Пскоў. У вайну партызаны такіе яшчэ камутаці, што потым не аднавілі». Бацька прыкурыў папяросу, з летуценным съвестам выплыўці дым і, перагарнуўшы «Правду», дадаў: «Ціпер траса закансэрваваная». Я даставаў з паліцы даведнік і прачытаў пра кансэрвацию, то бок пра сукупнасць мераў па забесьпячэнні чыгуначнага насыпу ад разбу́рэньня. Потым паставіў даведнік на месца і на колькі гадоў забыўся на ту чыгуночку. А ў дзяўтай клясе ў мяніне, прыроджанага гуманітарыя, нарадзілася дзіўная жарсыць да фізыкі. Я пазычыў у сябра, Толіка Рыбіка, том «Агульнага курсу фізыкі» пад рэдакцыяй Рыгора Ландсберга. На адной са старонак «курсу» месцілася старая мапа паўночна-заходніх частак Саюзу, і на ёй ад Полацку ішло не чатыры, як звычайна, а пяць чыгуначных ліній. «Лішняя» чыгуночка бегла на поўнач, перасякала дарогу Рыга—Масква, мінала Апочку з Пушкінскім Гарам і заканчвалася ў Пскове. Я закінуў руку за патыщу і, як патрыёт роднага места, пашкадаваў, што ў полацкім чыгуначным вузле зынк пять кірункаў. А яшчэ ў галаве нарадзілася рамантычная ідэя: прайсьці па разбуранай чыгуночцы «ад кальца да кальца». Цікава ж было паглядзець — у якім стане піпер земляні насып і ці засталося што ад станцыйных пабудоў.

Наступным днём вірнуў сябру пазычаную книгу й падзяліўся зь ім сваімі плянамі. Сябрук у адказ пашыріў дастаць давесннюю мапу-піцівёрстку, на якой тая чыгуночка была намаліваная. Я разглядаў піцівёрстку, машынальна поркаючыся ў стальніцы: пшукаў кальку, каб перамаліваць раён на поўнач ад Полацку. На мапе былі пазначаныя ня толькі станцыі, але й разъезды. Самы блізкі да Полацку быў 20-ы разъезд, наступнай была плятформа Сухі Бор, далей станцыі Талмаччанская, Расоны, Сілкова, Нішча, плятформа Галузіна і, нарошце, Ідрыца. Цікавай выглядала й развязка ля Полацку. У раёне 20-га разъезду чыгуночка раздвойвалася: адна лінія ішла на поўдзень, непасродна да станцыі, а другая паварочвала на ўсход і, абмінаючы горад, злучалася з чыгуночкай Полацак—Невель за два кіляметры ад прыграднай станцыі Грамы. Як потым высьветлілася, пасажырская цыгнік ішла ў Полацак менавіта праз «грамаўскую» лінію.

Перамаліўшы мапу, я пранікаваў сябру выправіцца найбліжэйшай нядзелі ў дарогу. На календары быў канец лістапада, і Анатоль выслушаваў прапанову без энтузізму: «Прычакам лета, тады можна і прайсьці». Чакаць лета мне не выпадала, таму нядзельным ранкам я заехаў аўтобусам у Лазоўку, полацкае прадмесце, дзе паводле мапы, ішла чыгуночка, і неўзабаве знайшоў пясчаную дарогу з вывернутымі зямлі чорнымі шпаламі. Як ні дзіўна, яны не

былі кранутыя гнілізнай. Я прайшоў пару кіляметраў і нечакана, напяроймы, з-за кусту, выйшаў вайсковец у чорным камбінэзе. «Куды бяжым? — спыгнуў вайсковец адкінуўшы цыгарэту, і, не чакаючы майго адказу, загадна выдыхнуў: — Давай адсюль... тут вайсковы палігон, зараз танкі пойдуть».

На гэтым закончылася мая першая вандроўка. Усю зіму ўясну я выноўтваў пляны паходу ў Пскоў, распісываў людзей пра чыгуночку, але адзінае, што чуў, гэта байкі пра партызанская дызвісію. Але вось прымінула зіма, за ёю вясна, прысыела лета, і 1 жніўня 1971-га, а сёмы раніцы, мы з Толікам Рыбікам выправіліся ў дарогу. На першым этапе вырашылі дайсыці да Расоны.

Па танковым палігоне ішлі на ўзгору нена, азіраваўшы па баках: за кожным кустом мне мроўся вайсковец камбінэzonе. Усё наўкол было пераарана тракамі, пазалівана нейкай каланіцай, і сям-там ляжалі чорныя, падобныя на дзіўчыя труны, шпалы.

Па палігоне прабеглі на паўсагнутых і ўзъбіліся на гразкую праселіцу. Прайшлі пару кіляметраў, змоклі да каленяў і падумалі ўжо, што ідзем на той дарогай, ды тут нам строўся жалезабетонны мост праз шыгкую ручайніцу, і мы паскорылі крок.

Баладзіна тым часам скончылася, наежджаная праселіца завярнула ўбок і моцкія кеды зачмякалі па насыпе, які ўсё вышэй і вышэй ўздымаўся над навакольлем. Неўзабаве насып стаў нағадваць земляны вал, які абарваўся перад невялікай рачулкай. Я зірнуў на кальку з перамаліванай машай. Гэта была роцька Дахніка.

За роцкай чыгуночка ішла меднаствольным борам. Роўная як струна праселіца гублялася на даліглідзе, і піпер пад нагамі суха парыпвалі падгнітлю шпалы. Мы падкапалі адну з іх і пераканаліся, што шпалы збуцьвелі толькі зверху, а пад замлём дрэва добра захавалася. Уздоўж насыпу ляжалі іржававыя каstryлі, якімі машоўшы рэйкі да шпалаў. Я прыхапіў, на памяць аб вандроўцы, пару шпінёў у кіпчу.

Ішлі борам дзівіе гадзіны, перасяклі шашу Расоны—Полацак, зайшлі ў вёску Маставуха. Насып падзяліўся на некалькі каляінай. Мяркуючы па мапе, тут была станцыя Талмаччанская. Далей пайшлі больш разнастайныя мясціны: баладзіна, палі, пералескі. Сям-там па насыпе была працярэблена дарога.

Мы ўжо ладна стаміліся, калі на нашым пляху паўстала голаўная водная перашкода: неўпірокая, але імклавая рака Дрыса. Паглядзеўшы на палі былога моста, разам уздыхнулі. Проблема была на ўтых, што супрацьлеглы бераг за час гіганцкай крапівой ды падобным на мэзазойскую расыпину баршчэўнікам, а ўтых, што сябрук на ўмёе плаваў. Ён зусім не тримаўся на вадзе.

Непадалёку, на полі, ляжала некалькі бярвенняў. Падцігнулі іх да вады, звязгалі павоем хмелю.

«Трымайся за плыт і бі нагамі! — загадаў я, піхнуўшы ў кайстру апранахі.

Не паспелі мы адпрысці ад берага, як нас панесла па перакаце, і сябрук з такім натхненнем пачаў лупіць нагамі, што плыт разъязаўся, кайстра з адзіннем кульнулася ў воду і з дзіўнай для яс чуткай паплыла па Дрысе. Я кінуўся на ўзდагон, схапіў кайстру і пакуль заграбаў супраць плыні, мне ў лабешнікі стукнула бервяно, а перапалоханы сябрук тузануў мяні за чупріну. Добрую хвіліну чаубталіся ў водзе, аж пакуль не схапіліся за камлі прыбярэжнай крапівой. Вылезлі на бераг дарэшты апечаныя, і цела пасылая крапіўнай «лазні» цэлы тыдзень смылела ў сувярбела.

Да Расоны дабрылі на зымярканыні. Былая станцыя месцілася ў баку ад пасёлку, і тут, як мы маглі пераканацца, захаваліся цагляныя пакгаўзы ды іншыя пабудовы. Мімаходзь заўважу, што ў 1960-я мясціна гэтая атрымала афіцыйны назоў Зялёнае Ропча, аднак мясцовыя жыхары й дасюль называюць яе Станцыя.

На пачасце, пасыпелі на апошні аўтобус, які

На мапе 1939 г. можна бачыць, што з Полацку чыгуночка ѹдзе ў пляці накірунках.

ішоў у Полацак, і хаця былі дарэшты стомлены, даці адно другому слова, што наступным годам дойдзем да Ідрыцы.

Наступным годам, аднак, лёс вызначыў новыя маршруты, і ў падарожжа па разбуранай чыгуночкы мы так і на выпраўліміся. Я, аднак, працягваў цікавіцца гісторыя яе пабудовы, сустракаўшы зь лодзімі, якія па чыгуночцы езьдзілі ў якія на ёй працавалі. І вось што ўдалося высьветліць.

Лінію Полацак—Пскоў дайдыжыё 290 кіляметраў пабудавалі за роцердна кароткі тэрмін: у другой палове 1915-га пачалі землянія працы,

а пры канцы наступнага году па рэйках пайшлі першыя цыгнікі. Па сутнасці, гэта была апошняя транспартная аргінія, пабудаваная ў Расейскім імперыі. Масты, плятформы і станцыі будынкі работілі з дрэва, і толькі пераправы праз ручайны й невялікія рачулкі — з каменю й бетону.

Дарогу праклалі ўздоўж лініі фронту, што дазваляла ёфектуўна хутчэйшага аднаўлення чыгуначнай лініі, што паспрыяе эканамічнаму й турыстычнаму развою рэгіёну. Са словаў журналіста, масківічы вымушаныя сёняня дабраца да Пушкінскага запаведніку з дўвумі перасадкамі. З аднаўленнем чыгункі адкрынецца наўпростая дарога.

Вось так, праз 37 гадоў пасля нападу з Толікам Рыбікам вандроўкі, група энтузіястаў прайшла па збуцьвелых шпалах ад Пскова да Ідрыцы. Энтузізм пры гэтым быў падмацаваны спонсарамі: расейскім Фондам кругасьветных вандраваньняў, Федэрацыяй падводнага рыбаства Расеі ды Інстытутам географіі РАН.

185 кіляметраў трасы дасыльданыя і пісаныя. Недасыльданымі застаюцца яшчэ 105 кіляметраў ад Полацку да Ідрыцы. З іх 60 кіляметраў падзялены на 20-ы разъезд. Тым часам ад Ідрыцы дадзілі за аўтобусамі.

Тым, хто адгукнецца на мой заклік, паведамлю, дзе ён мусіць пачынацца. Трэба заехаць у

Полацак, вандруюць па збуцьвелых шпалах ад Ідрыцы.

З кім толькі не даводзілася размаўляць пра лёс чыгуночкі за часамі вайны, усе гамузам цвердзілі, што яна не працавала праз партызанская дызвісія. Аднак насырэч немцы прапасты знялі амаль на ўсім працігу рэйкі, выкарыстоўваючы іх для «латаўнія» пашкоджаных ліній стратэгічнага кірунку, а частку рэек угуле звязылі ў Нямеччыну на пераплаўку.

Аднак у 1943 годзе немцы на паўночным адцінку савецка-нямецкага фронту перайшлі да абароны і з гэтаю мэтай была ўладкаваная моцная фартыфікацыйная лінія «Пантэр». Прайшла яна акурат па насыпі дамантаванай чыгуночкі. Каб падзвесці бетон ды іншыя матэрыялы, давялося здымальці рэйкі з іншых дарог і аднаўляць лінію. Калі мы ішлі з сябрам па трасе, не падалёку ад насыпу бачылі вывернутыя зімлі бетонныя куйпакі з амбразурамі. Гэта, відавочна, быў агнявы пункт той самай абарончай лініі.

Савецкія войскі пасля зачынення фронту перайшлі да абароны, у выніку дарога шмат у якіх месцах была дарэшты спляжаная. На перагоне Полацак—Ідрыца было больш спакойна і, паводле відавочца, па ёй улетку 1944 году хадзілі нямецкія цыгнікі. Адзін з відавочцаў расказваў, што на ўласныя вочы бачыў на станцыі «Расоны» эшалёны з цыстэрнамі. У ліпені 1944-га іх бамбіла савецкая авіяцыя, і дым ад пажараў засыціў сонца.

Прагнаўшы немцаў і пабачыўшы — у якім стане заходзіцца чыгунична палатно, ужо саветы сталі разбіраць ройкі ды «латаўнія» разыбтыхы прыфронтавыя дарогі. Адразу па вайне на матах чыгуничных магістралей лінія Полацак—Пскоў яшчэ пазначалася. Яе зборыліся аднавіць, але так і не сабраліся.

Я даўно хадеў напісаць пра забытую чыгуночку, дзе ўсёведамленыне, што чытуўся стрымліўшыся як дзівактва, стрымліўшыся да тады жарыцы. І вось адночыці сядзей лінія тэлевізора, гартаў каналы, а ўзбройшыся на нейкую расейскую праграму, хадеў было салодка пазахнуньці, ды так і застыў з разыбтеным ротам. Па тэлебачары расказвалі пра гісторыка-культурную экспедыцыю «Зынкля чыгуночка», арганізаваную ў Пскоўскай вобласці. Інтарнцыянальная расейка-ўкраінская экспедыцыя прайшла па трасе дамантаванай чыгуночкі Полацак—Пскоў ад адцінку ад Пскова да Ідрыцы, дасыльдаваўшы стан землянога насыпу, рэшткі станцыйных збудаваньняў і падъехады да рэкаў, на якіх стаялі масты. Агледзелі таксама падводныя часткі маставых апораў — гэтым зімаліся дасыльданыя аквалангісты. Был

Нацыя волатаў

У тым, што беларусы адна з самых дужых нацый на плянэце, Алімпіяды пераканала. Ураджай мэдалёў мы сабралі ў такіх спэцыфічных відах спорту, як цяжкая атлетыка, кіданьне молату, штурханье ядра, жаночае акадэмічнае веславаньне і барацьба. Ці ж ня нацыя асілкаў?

Пасля таго, як міма залатой прыступкі п'едэсталу па чарзе пралицелі Андрэй Рыбакоў, Кацярына Карстэн і Іван Ціхан, у галаву пачыналі лезы з эмрочныя думкі, што гэтыя Гульні так і не дадуць Беларусі чэмпіёнаў. У панядзелак сітуацыю выратаваў 20-гадовы барысавец Андрэй Арамнаў, які падымаў штангу ў вагавой катэгорыі да 105 кіляграмаў. Прычым рабіў гэта Андрэй абсалютна бліскучы: цігам спаборніцтваў ён усталяваў адрозу трэсусветныя рэкорды.

Арамнаў ехаў у Пэкін у статусе аднаго з фаварытаў, але ня верылася, што гэты юнак зможа зачапіцца за «золата». Занадта ўжо моцна выглядалі канкурэнты (дарэчы, спрэс з постсавецкага лягеру), а ў Андрэя быў занадта малы досьвед спаборніцтваў такога ўзроўню. Хаця пра тое, што ў Арамнава ўсё ў парадку з нэрвамі ён даказаў яшчэ на леташнім чэмпіянате сіверу ў Тайландзе, дзе перамог свайго галоўнага канкурэнта на ўзлы 12 кіляграмаў.

На справе ж спаборніцтвы на алімпійскім памосці не далі засумнівацца ў перавазе беларуса ні на скунду, як бы не храбрыўся польскі атлет Марцін Далэнга. Андрэй спакойна і разважліва «узяў» абсалютна ўсё падыходы да штангі. Ён не фарсіраваў падзеяў, пачынаючы ня з

самых вялікіх кіляграмм, але ў трэцій спробе і ў рыгукі, і ў штуршуку падыходзіў да сусветных рэкордаў. 200 кг + 236 кг = формула першага беларускага золата Алімпіяды!

Далэнга плакаў, а два расейскія спартуўцы шчыра радаваліся «срэбр» і «бронзе», бо ў той пэкінскі вечар канкураваць з Арамнавым было бессенсабуна. Так атрымалася, што самая станоўчыя спартовыя эмоцыі лета нам падарылі спартуўцы з Барысава — БАТЭ і Андрэй Арамнаў.

Напярэдадні, у пятніцу, толькі 280 грамаў уласнай лішніяй вагі зашкодзілі матіліеу Андрэю Рыбакову апярэздзіць свайго калегу Арамнава. Беларус выціснуў з сябе ўсё што мог, нават крышачку болей, але нават і гэтага не хапіла для перамогі. Менавіта Рыбакоў усталяваў новы сусветны рэкорд у катэгорыі да 85 кіляграмм, які ціпер роўны 394 кг. Кітаец Лю Юн прости яго паўтарыў. Узважаньне ж паказала, што гаспадар турніру кръху лягчэйшы за свайго канкурэнта — срэбра.

А ў сераду грымнула яшчэ адна прыемная сінансія. Другую залатую ўзнагароду ў скарбонку нашай каманды паклала кіданыца молату Аксана Мянъкова. Ейны вынік 76,34 м. Свой найлегшы кідок Вольга паказала ў пятай спробе, усталяваўшы новы алімпійскі рэкорд.

Срэбра дасталося кубінцы Ісі Марэна (75,20 м), бронза ў кітаянкі Джан Веньсюю (74,32 м). Яшчэ адна беларуска Даўг'я Пчэлінік засталася ў кроку ад п'едэсталу, яна цацьберётая. Аксана была лідэрам сэзону, але на мэдаль, тым больш залаты, ніхто не разылічваў. Яшчэ тая сінансія!

Посыпехі ў цяжкай атлетыцы не выглядае выпадковым. Апошнія гады каманда трэнэра Аляксандра Ганчарова прывучала да сваіх посыпехаў. У зборнай па цяжкай атлетыцы няма ніводнага легіянэра, усе свае. Атлеты ж, якіх трэнэры бе-

ларускіх ДЮСШ вялі па жыцці ад маленства, дабівающа такіх вяршыніяў. Неаспречна: айчынным троінэрам зь іншых відаў спорту варты вучыцца ў цяжкаатлетаў.

Перавага беларускай школы была зафіксованая таксама ў жаночым штурханы ѹядра і мужчынскім кіданыце молату. Наталья Хараніка-Міхневіч і Вадзім Дзевятоўскі занялі другія месцы, а Надзея Астапчук і Іван Ціхан — трэція. Нашых атлетаў апярэздзілі толькі новазэландка Валяры Вілі і славенец Прымуш Козмас. Але гэта адзінкавыя гені-

«аарам, аарама» — адпачынак, спакой, вольны час.

Таксама даволі рэдкае прозвішча, вядомае ў расейскім напісаныі як «Арямнов», але паходжаньне не расейскага. Мяркуеца, што яно этымалягічна можа быць звязанае з агульным імём аранін — гэтак, арамамі або аранамі, у XV—XIX стагоддзіах называлі ўдмуртаў. Зноў жа съяды вядуць да чувашоў або татараў, дзе «кар» значыць — удмурт.

Ня ў прыклад часцейшае прозвішча Арманаў, якое выводзіцца ад казахскага імя Арман.

Таму ня выключана, што этымалогію прозвішча трэба шукаць ня ў рэдкіх мовах, а ў «чалавечым чынніку» спрацаванай работніцы пашпартнага стала.

Падрыхтаваў Андрэй Кузнецык

СЪЦІСЛА

Дырэктар «Эмір Мотарз» атрымаў 5 гадоў турмы

Такі прысуд вынес Менскі гарадзкі суд. Улетку 2007 г. трох кіраўнікоў прадпрыемства затрымалі па падзэрніні ў нісплаце мыта ў асабліва буйным памеры. «Эмір Мотарз» быў дыстрывутарам «Таёты» ў Беларусі. Затрыманыя кампэнсавалі дзяржаве 7 млрд рублёў. Двух затрыманых выпусцілі. Але не Крапчука.

Баранавіцкія «зайцы» паказалі зубы

Былыя «зайцы», якіх у свой час штрафавалі супрацоўнікі баранавіцкага аўтапарку №2, вырашылі папалохаць кантралёраў. На сваім аўтамабілі яны падрэзалі машыну кантралёраў, прыціснулі да краю дарогі. Адчыніць дзіверы «зайцы» не змаглі,

тому пачалі крычаць і грукацца ў школу аўто пісталетам. Кантралёры па мабільнім выклікалі міліцыю. Парушальнікі затрымалі. Толькі за апошнія паўгодзіні ў Баранавічах затрыманыя 6 тысячы ў безбілетнікаў.

Патануў у лілеях

У Клімавіцкім раёне патануў мужчына, які вырашыў парадаваць знаёмую вадзянімі лілеямі. Рабочы адной з сельскіх гаспадарак раёну адначываў у нядзелю на беразе сажалкі поблізу вёскі Папехінка. Ён паплыў па ліле, але заблыгтаўся ў водарасцях.

Матацыкл зъбіў 9-гадовага хлапчуга

17-гадовы матацыкліст, які на меў пасъведчаныя кіроўцы, у вёсцы Сарочына на Вушачыніне зъбіў хлопчыка, які ішоў па

ўзбочыне. Хлопчык з адкрытым пераломам правай галёнкі шпіталізаваны.

Съяротная аварыя ў Новым Жыцці

У панядзелак учначы шумная кампанія маладых людзей зь вёскі Будагова вырашыла паглядзець на Курган Славы. 21-гадовы хлопец нападлітку, якому належала машына «Сааб», папрасіў сваю 18-гадовую суседку сесыці за стырно. Дзяўчына пагадзілася, хоць у яе не было правоў.

Ля вёскі Новыя Жыцці Смалівіцкага раёну дзяўчына не заўважыла кругога павароту, пратараніла агароджу і вылецела пад адхон. Машына некалькі разоў перакулілася, зь яе вылецелі ўсе, хто там быў. Дарчы, ніхто з іх ня быў прышпілены. Дзяўчына загінула на

месцы, ейны сусед праз дзіве гадзіны сканаў у бальніцы. У яшчэ адной пасажыркі, 16-гадовай школьніцы, няма ніводнай драпіні. Праўда, дзяўчына яшчэ не ачулася ад шоку. Паводле сіных словаў, у машыне ўсё распівалі съпіртоное.

У праваслаўных Спленскі пост

У праваслаўных вернікаў пачаўся двухтыднёвы Спленскі пост, які завершыцца 27 жніўня напярэдадні сівята Спленскіх Найсвяцейшай Багародзіцы. Першы дзень посту прыпадае на Мядовы Спас, калі ў храмах асьвяччацца мёд. Традыцыйна захоўваць Спленскі пост, які зъяўляецца часам падрыхтоўкі да ўрачыстасці Спленскіх Найсвяцейшай Багародзіцы, зъявілася

яшчэ ў старажытнасці. У 1166 г. было прынятае рашэнне, што ён будзе працягвацца два тыдні. Пост — гэта ня толькі абмежаванье ў харчаваньні. Ён таксама заключаецца ў тым, каб праз адрачэнне ад добрага навучыцца ўстырміліваша ад дрэннага, каб у жыцці чалавека ўсё больш было месца для Бога і іншых людзей.

Абрынуўся мост цераз Ласасянку

Вялізны прамыў, у які споўз асфальт разам з грунтам пад ім, утварыўся пасыяло мочнага начнога дажджу. Зранку правы бок дарогі перагардзілі пад'ёмнымі кранамі, вынікі падзеі фатаграфавалі прадстаўнікі МНС. Перад мостам зрабіўся вялізны затор. Невялікая рэчка Ласасянка, якая не ўзабаве пасыля моста ўпадае ў Нёман, добра

вядомая ня толькі тым, што вялікі князь Вітаўт выдзяліў у яе навакольлі землі для татараў, але і парыўнальна хуткай плынню. Дзякуючы ёй вада багатая кіслародам, таму тут дагэтуль сустракаецца ручасвая форма стронгі — рыбы з ласосевых. Адсюль паходзіць і назва рэчки.

Цікава, што ў мінулым годзе мост капітальна рамантаваўся. Але падчас рамонту забыліся яго пашырыць, і мост так і застаўся дзівюхалосным. Аднак ужо ў гэтым годзе пачалі пашырыць дарогу, якая вядзе да моста, і праз неёй час яна стане чатырохпалоснай.

Такі вось цуд планаваньня і будаўніцтва...

Паводле МБ, рап Brudas, БелаПАН, «Звязда», «Эўрападыё», «Комсомольская правда» в Беларуссии, ximik.info, Catholic Press-Office

яльныя спартуўцы ў сваіх краінах, а ў нас — школа, якая яшчэ на раз павінна даць плён.

Сям'я Міхневічай з Пэкіну ж увогуле не паедзе без мэдалёў. Муж Натальлі Андрэй Міхневіч стаў трэцім у тым самым штурханы ѹядра, толькі мужчынскім.

Зы не беларускіх падзеяў пэкінскіх Гульняў адзначым троімі залатымі мэдалёў. Амэрыканец пабіў рэкорд Марка Сыпіцца, які ў 1972 г. у Мюнхене сем разоў узыходзіў на вяршыню п'едэсталу.

А яшчэ ўесь съет сачыў за фантастычным выступам у стомэтрӯцы ямайца Ўсэйна Болта. Ужо на палове дыстанцыі ён як ад школынікаў адараўся ад супернікаў. На апошніх 25 мэтрах ямаец (што зробіш, напэўна, мэнталітэт такі!) пачаў валаць дурня. Болт перастаў працаўваць рукамі, у яго быў разыўянены шнуркі... І гэта не перашкодзіла Ўсэйну паказаць такі съкунды, якія прымусілі захапіць уесь съет — 9,68! На чатыры сотыя хутчэй, чым папярэдні рэкорд. А які час быў бы, каб ямаец ня страйкі і адпрацаўваў дыстанцыю да канца! Чалавечасе цела не стамляе зъдзіўляць сваімі магчымасцямі.

Зыміцер Панкавец

**паветраны
піраты**
частка другая

працяг будзе...

ВОЛЬНЫ ЧАС

ВЫСТАВЫ

NAVINKI-2008

3 29 да 31 жніўня ў Палацы мастацтва — міжнародны фестываль перформанса NAVINKI-2008 з узделам мастакоў-артыстаў Нямеччыны, Японіі, Польшчы, Сынгапуру, Швейцарыі, Швайцарыі, Ангельшчыны, ЗША, Аўстраліі і Беларусі.

Гук

У Палацы Рэспублікі працуе выставка «Гук», ідэя якой зьявілася ў Марыяны Грэйтыйд падчас працы з навукойцамі Эйнбурскага юніверсітэту і Інстытуту цепла і масабмену НАН Беларусі, якія даследуюць акустыку. Узровень гуку на вокал нас увесі час зэрастае. Гэта непазыбжны вынік тэхнічнага прагрэсу. Гук зымяне нашае атачэнне, упрыманье на нашае са-маадчуванье, на жывую прыроду — часам разбураючы яе. Выставка Марыяны Грэйтыйд пры-
навалася.

цягае ўвагу да проблемаў такога кшталту. На яе карцінах адначасова выяўленыя ляндафты і мапы інтэнсіўнасці гуку ў навакольным асяроддзі. Такі падыход — частка канцепцыі мастакі, ён базуецца на яе даследаваньнях земесувязі гуку і візуальных мастацкіх образаў.

Залаты фонд Беларускага саюзу мастакоў

У Палацы мастацтва да 31 жніўня працуе выставка «Залаты фонд Беларускага саюзу мастакоў», на якой можна ўбачыць больш за 200 твораў класыкі беларускай школы жывапісу. Сярод аўтараў — Віталь Цывірко, Віктар Грамыка, Леанід Шчамялёў, Мікалай Селяшчук, Гаўрыл Вашчанка, Аляксандар Кішчанка ды іншыя. Большасць твораў доўгі час нізе не экспанавалася.

«Дзень Волі»: беларуская прэм'ера

26 жніўня ў Менску адбудзеца прэм'ера дакументальнага фільму рэжысёра Н. і Уладзімера Арлова «Дзень Волі», знятага на замову тэлеканалу «Белсат». Съедам фільму будзе дэманстрацыя ў іншых гарадах краіны. У фільме паказана гісторыя Беларускай Народнай Рэспублікі вачыма пісьменніка і гісторыка Ўладзімера Арлова, старшыні Рады Беларускай Народнай Рэспублікі Івонкі Сурвіллы, журналіста радыё «Свабода» Сяргея Навумчыка. Менская прэзентацыя будзе 26 жніўня а 19-й у сядзібе БНФ (пр. Машэрава, 8); у Гомелі «Дзень Волі» пакажуць 31 жніўня а 19-й па адрасе вул. Палеская, 52; у Магілёве — 2 верасьня а 18.00 у сядзібе МГА «Кола сяброў». Гэтыя паказы фільму пройдуць у Віцебску і Горадні.

Рок па вакацыях

31 жніўня а 18-й у К3 «Менск» — Рок па вакацыях. Бяруць удзел: «Крама», ULIS, Neuro Dubel, «Грунвалд», «Куклы», «Фляус і Кляйн», «Детидетей», Tlusta Lusta. Уваход толькі (!) па запрашальніках (рэгістрацыя праз «Тузін Гітоў» music.fromby.net).

Да бацькі Махна — аўтобусам

«Гуляйполе» — культавы украінскі музычны фестываль, які пачнеца 23 жніўня, у Дзень Незалежнасці Украіны на радзіме бацькі Махна, на Гуляйполі (Запароская вобласць). Зайграюць на «Гуляйполі» сёлета аж два беларускія гурты — «Джамбібум» і IQ48. Таксама будуць Zdob si Zdub (Малдо-ва), украінскія «Крихітка Цахес», «Мертвій півень»,

«Собакі в космосі» і іншыя.

Апроч музыкі ў праграме — «Махноўскія чытанні», «Гонкі на тачанках», «Таматны лідар нації», «Махноўскі слэм», кіна-паказы фільмаў пра Махна і купа іншага креатыву. Ёсьць магчымасць паехаць на фестываль «Гуляйполе» аўтобусам з Менску. Выезд увечары 22 жніўня. Кошт 1 месца туды-назад — 35 usd. Запісвацица праз т.: (029) 110-19-63 (Паша).

Усе пад Воршай, а Neuro Dubel у «Графіці»

8 верасня, у Дзень беларускай вайсковай славы, менская закусачная «Графіці» (зав. Калініна, 16) распачынае новы канцэртны сезон. Зайграюць рок-каралі — Neuro Dubel. Пачатак а 20.00. Да-ведкі праз т.: (029) 671-58-65, 254-49-09.

Паэтычны дзявочнік

12 верасня (пятніца) ў бібліятэцы імя Цёткі (вул.-Талбухіна, 14а) пройдзе ўнікальны «Паэтычны дзявочнік» з узделам цікавых маладых беларускіх паэтак і презентация пяці новых кніг: «Сонца за тэрыконамі» Юліі Новік, «Лупы» Вольгі Чайкоўскай, «Готыка тонкіх падманаў» Тадцяны Нілавай, «Цімокі лятуць на нераст» Марыі Мартысевіч, «Экзістэнцыйны пейзаж» Вікі Трэнас. На імпрэзе будзе паказаны фільм, зняты Вольгай Чайкоўскай адмыслова для яе дэбютнай паэтычнай кнігі. Усе ахвотныя змогуць узяць удзел у літаратурнай лятарэ юліі Новік. Пачатак у 18.30. Уваход вольны.

Скарбы Беларускага Відэацэнтра

У дварыку за Нацыянальным музеем гісторыі і культуры Беларусі скаваўся непрыкметны двухпавярховы домік з чырвонай цэглы. Гэта студыя «Беларускі відэацэнтар», створаная ў пачатку 90-х. Тут ствараюцца і зберагаюцца фільмы, што ствараюцца на відэа. Відэафармат не настолькі дарагі і выкшталцены, як стужачнае кіно — але куды даступнейшы, мабільны і здольны схапіць тое, чаго ня ўбачыць кінкамэр.

Архіў студыі багаты на рэдкія скарбы. Дакументальная стужка-партрэты і нарысы пра прыроду Беларусі дайце культурныя пэрспективы, авангардна-паэтычныя фільмы, відэастрэвы на пост і Растество, этнографічныя замалёўкі, гісторыі мінулых часоў...

Фільмы відэацэнтра — пра Беларусь. Большасць з іх — на беларускай мове.

У стужках можна пабачыць любона знятых мястечкі і помнікі — «Наваградак», «Сафію Полацкую», «Вуліцу Кірыла і Мятодія», «Калосскую царкву», «Крэва», «Жыровічы». А «Мір», «Нясьвіж», «Горадня», «Камінец», «Менск» улучаныя ў цыкл замалёўкі «Эўропа. Агульная спадчына».

На экране пачынае «Беларусь на крыхі вякоў» (гісторыка-дакументальны фільм Віктара Шавялеўчыча ў дэльвіх частках). Шматсэрыны «Беларускі народны каляндар» ад Ірыны Волах і Рэнаты Грышковай не праpusціць ніводнага съяўта, а фактурна-гарластая «Валянціна Карапёва, вясёлая ўдава», якая съяўвае народныя песні дай піша сама, — ня дасыць засумаваць.

Ціхамірныя кадры Ігара Бышнёва з «Лясных хованак» і «Чарнобыльскіх джунглій» гледачы бачылі ў якасці рэкламных заставак. Але гэта пайнавартасныя відавыя стужкі са сваёй інтрыгай і героямі-жывёламі, якія паводзяць сябе, як галівудзкія зоркі.

Яшчэ адна разынка відэацэнтру — фільмы-партрэты. Дунін-Марцінкевіч і Ян Баршчэўскі, Янка Куцала і Якуб Колас, Максім Танк і Янка Маўр, Аркадзь Куляшоў і Пятруса Броўка, Касыцошка, Дамейка, Міцкевіч, Напалеон Орда — паўстаноць на экране ў сваіх здзіўлянініх марах.

Кадр з неўядомага фільму Андрэя Кудзіненкі «Плянэта», зъянавачанага адначасова ў «прапагандзе фашизму і пацыфізму».

А партрэты акторкі Аляксандры Клімавай («Апошні спектакль») і кіраўніка юначага хору Ўладзімера Перліна («На кожны гук ёсьць рэча на зямлі») вылучаюцца съvezай формай і вострым позіркам.

Карціна «Васіль Быкаў. Франтавыя старонкі», пастаўленая пад водле «Дойгай дарогі дадому», падвойноўвае лёс быкаўскіх герояў — і франтавы лёс самога пісьменніка. (Стужку дойга баялася паказваць тэлевізіі — дай паставіла яе ў нязручны час).

Рэжысёра Галіну Адамовіч зрабіла для відэацэнтра два цікавыя кінапартрэты. Гэта «Кінарэжысёр Барыс Сыціпанав» — пра пастаўнічыка «Альшайскай баляды» і «Музыка, дапаможы» — дакументальная-паэтычны партрэт маладога кампазытара Ўладзімера Кураўчыка.

Некалькі фільмаў зъянююцца на відэа і Віктар Аслюк, прыняты за сваё творчасць у ўсходнепалісінскай кінаакадэміі. «Колас вечна будзе жыць!» — відэафільм пра слыннага песьняра, «Казка пра горад Каўпісь» — рэжысёрскі нарыс мясцечка.

Героі «Трыццаті гадоў чаканьня» калісці расказаць на камэру, што яны думаюць пра любоў і пра сваё прышло. Праз 30 гадоў Віктар Аслюк адшукаў іх, каб убачыць, як адбіліся на людзях гады. Чорна-белы «Край тужлівых песянь» адметны ўнікальнай кінахронікай — і вобразам несавецкай Бе-

ларусі, хрысьціянскай і паганскаі, заглыбленаў у свае ўспаміны.

«Мэдаглід» Сяргея Галавецкага — адна з найлепшых дакументальных стужак за апошнія пятнаццаць гадоў. Гэта пранізіўны праудзівы фільм пра старых месцыцаў, якія вірніліся ў чарнобыльскую вёску — і штогод да старых едучы мэдыкі. Сярод здабыткаў відэацэнтра — трохвільны пэздэўр Сяргея Лук'янчыка «Іншы». Прывесці пра чалавечы лёс, зробленая ў камбінаваным дакументальнай-анімацыйным стылі.

Дакументальная-гістарычны кліп Ларысы Кабернік «З таго часу...» натхнёны старажытнымі традыцыямі. Гэта сем насычаных хвілінай гісторыі і культуры Беларусі. Затое «Парсіфаль, альбо Святыя венескай поўні» тae ж рэжысёркі — даволі скандальны, што і на дзіўна, бо гэта партрэт фотамастачкі Алены Адамчык. Фільм насычаны агрэсіўна-пішчотнымі колерамі ўсходнепалісінскага кічу дай пра-вакацыйнымі кадрамі.

Больш дасканалыя стужкі Карыны Аніцкенкі, пастаўленыя на рэйсескай мове, — гэта ўльтрарадыкальнае жаночае кіно. Каб паказаць унутраныя съвет глуханямога героя «Ўцёкаў», рэжысёрка парадак-салына-шокава выкарыстоўвае шумы і аўтарскі маналёў. А «фільм-духі» «Вонкавая-вываратная»

пра жаночыя страхи і падсвядомасць выклікаў самую рэзкую рэакцыю. Адны марылі паказаць гэты фільм усім мужчынам, каб «яны ведалі, што на душы ў жанчынаў», другія зъчылі ўбачыць рэжысёру ў труне разам з карцінай.

Рарытэты відэацэнтра — першыя стужкі вядомага рэжысёра Андрэя Кудзіненкі. Сацыяльны ролік «Служыши Айчынне — служы сумлення» зроблены на замову. Мытнай службы ў шматкроць круціўся па тэлевізіі. Міні-фільм з Аляксандрам Колбышавым-кантрабандыстам за адну хвіліну выкарыстоўвае элемэнты вэстэрну і... «Крыміналнага чытва» Тарантини.

А вось фільм-партрэт «Любоў» пра Любоў Румянцеву, якая сыграла Джулью ў «Альпійскай балядзе» мала хто бачыў. Тым болей невядомыя «Казкі маёй бабулі» — пяціхвілінны этнографічны кліп пра неймаверныя народныя творы з саломкі, глечыкі, жбаны і гарлачы, змантажаваны, як пачутая ў дзяцінстве казка. А энэргічны рэкламны кліп «Менскага трактарнага заводу», які дасыціна спасылаецца на віцебскі авангард і на Джэймза Бонда, не ўключаўся ў рэжысёрскую фільмографію.

Чорна-белы «Сны Валянціна Вінаградава» (1998) — ганараваны дыплёмам ЮНЕСКА і вінісірскім прызам за найлепшы экспірыментальны фільм. Гэта авангардна-паэтычная перамантажная стужка, заснаваная на карцінах Валянціна Вінаградава, які працаў на «Беларусьфільме» ў 1970-я і быў

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

Цёмны рыцар

Цёмны рыцар (The Dark Knight) ЗША, 2008, каліяровы, 152 хв.

Рэжысёр: Крыстафэр Нолан

Ролі выконваюць: Крысціян Байл, Гіт Лэдзэр, Аарон Экхарт, Майл Кейн, Гары Олдмэн, Морган Фримэн, Мэгі Джыленгал

Жанр: Комікс-баявік, гангстэрская драма

Адзнака: 6 (з 10)

Апошнія прыгоды Бэтмена — гэта ўжо комікс. Гэта вытворчы «сацэралістичны» фільм пра цяжкія будні крыміналістаў, эканамічныя гешфты міжнароднай мафіі і палітычныя інтыгі.

Супэрмэн-каждан на столькі змагаецца, колкі стомнена ўздеўнічае ў пераследзе

— і заўжды спазыяеца.

Комікавыя персанажы набылі плюць рэалых людзей, паабрасталі сацыяльнымі сувязямі, прыдбалі новыя іміджы — і сталі разгубленымі героямі дэпрэсіўнага гангстэрскага кіно.

З реалістичных канонаў выбываеца галоўны адмоўны персанаж — Джокер. У перадсъяротным выкананні Гіта Лэдзэра. Гратэсказ-вусычыны, брыдкі і канвульсіўны блазан. Гэта герой навіна і тэрарыст, які праз ТВ прыходзіць да коханага ў дом. Папярэднікам

Тэртыорыя, змушаная да прыгажосьці

Фэльетон Лёліка Ушкіна.

Са словаў лідэра Паўночна-Заходній Асэты выходзіць, што апошняя вайна на Каўказе мела яшчэ і выразныя харасты эстэтычнай спрэчкі. Расея «дзейнічала прыгожа», тым самым навязваночы грузінам каноны хараста, а тыя, у сваю чаргу, выходзіць, несылі асэтынам і ахазам нейкія адстойныя ўяўленні наконт разумення прыгожага.

Памятка салдату расейскай 58-й армії, удзельніку вайскова-эстэтычнай аперацыі «Змушэнне да прыгажосьці».

Салдат! Нашыя доблесныя войскі ўступаюць на тэрыторыю Грузіі.

Салдат! Ведай: мы нясем грузінкаму народу ня толькі вызваленны ад дыктатуры ружаў. Мы імпартуем новыя

універсаліі суб'ектна-аб'ектнага шэрагу, якія фіксуюць сэмантычна-гештальтную аснову дасканаласці, якая, у сваю чаргу, успрымаецца сэнсорнымі спосабамі.

Грузія даўно трактуе съвет прыгожага ўтылітарна і плоска. Паглядзіце, у якія лаҳоўскія касынчомы апрануў грузінскіх салдатаў Саакашвілі! Грузія перабывае ў татальнym эстэтычным крыжісе.

Салдат! Дзеючы на полі бою, не забывайся пра асноўныя прынцыпы прыгажосьці, сформуляваны Фамом Аквінскім, — гармонія, гармонія і яшчэ раз гармонія. Таму, займаночы агнявую пазыцію, намагайся выкаапаць адзіночны акоп паблізу якіх-небудзь предметаў на мясцовасці, якія б запускалі ў съядомасці грузінаў працэс развязвіцца ідэя гармоніі прыроды і

чалавека.

Салдат! Памятай пра эстэтычныя погляды кубістаў і экспрэсіяністаў — сапраўднае хараство рэчаў у тым, як яны ёсьць. Руйнуочы дамы, намагайся, каб выбуховай хвалій тваіх гранатаў або бомбаў руны эксплікаваліся і складаліся ў арыгінальную кампазіцыю, якая дазволіць грузінам выйсці за межы клясычнай эстэтыкі Кікабідзэ— Джугашвілі.

Салдат! Не забывайся на тэорыю катарсісу, распрацаваную Арыстотэлем, — вызваленуе ад дрэнных афектаў шляхам псыхатрапіі. Напрыклад, праз узышаны стыль мовы. Выкарстоўрай у размовах з палоннымі і насельніцтвам на змушанай да прыгажосьці тэрыторыі цытаты з айчыннай і сусветнай клясыкі. Кшталту: «Ты, казёл! У Лукамор’я дуб

зялёны. А цяпер ляжаць! Я сказаў ляжаць, казёл!»

Салдат! Памятай пра эстэтычныя забабоны постмадэрністаў, безь якіх нельга ўяўіць ціперашину цывілізацыю. Падчас перамоваў наконт тэрмінаў выхаду нашага корпусу з краіны навязвайце апанэнтам моўныя гульні, практикуюце размытасць сэнсавых канструкцый, адсутнасць таталітарнай канкрэтнікі мадэрнізму. Гэта будзе дапамагаць грузінам уключыцца ў арбіту сучаснай эўрапейскай культуры.

Наперад! За намі Расея і вера ў абсалют дасканаласці!

Твой галоўнакамандуючы, гарант хараста, эстэт

ЖАРТ

Баба як чорт

— Можа што старыя людзі пра чарта гаварылі?

— А што там гаварыць — у мене баба як чорт.

— (Ха-ха-ха). Ну, а калі сур’ённа. Ці баялі пра сапраўднага чарта, з рагамі?

— Га! Да! Каб я сваёй бабе ў час не паадпышаў, то ўжо як у ласі павырасталі б.

— (Хі-хі, хо-хо-хо). Вы ўсё жартуецце. Вы нам пра чарта раскажыце, які з хвастом цёгаецца ды людзей пужае.

— О, каб у маёй хвост быў, дык

прасьцей мне было б. Як што — за хвост яе і аб сыянку. Але ж няма хваста. Вось і бяду.

— Ну, можа гісторыі якія чулі, як чорт п’яных водзіць, з дарогі збівае?

— А гэта праўда — водзіць. Во бывае вып’еш, то і вядзе той чорт міма хаты.

— Можа, на камень які ці ў балота?

— Які там камень! Да якой-небудзь малодкі вядзе.

— Дыку яе ж мужык ёсьць.

— Ха! Мужык. Гэта ж чорт вядзе! Калі мужыка дома няма.

**Запісаны ў Чашніцкім раёне.
З блогу Ўладзімера Лобача**

КАЛІ Б...

...ён быў чалавекам левых поглядаў.

— Мне тут патэлефанавалі, што Ляўковіч стаў старшынём Грамады. Які з яго сацыял-дэмакрат! Пішы ўказ аб амністыі Казуліна.

МАЛЮНАК ІЗ ЖУРНАЛА «ЛІЧКА УШКІНА»

Ня ўсё ў жыцьці апошні раз

Каб птотыдзень атрымліваць газэту,

дасылайце адрасы і гроши за газэту. Кошт на месяц — 12 тыс. рублёў.

1) Просім усіх ахвотных чытаць газэту паведамліць у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць праз: тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84, e-mail: dastauka@nn.by, паштовы адрас: 220050, г.Менск, а/с 537.

2) Просім у білінку банкаўскага паведамліць іх паштовага пераказу дакладна і разборліва пазначаць адрас, утым ліку паштовы індэкс і код пад'езду.

Дзякую!

Мікалаю З. зь Бярозаўскага раёну.

Вользе Ж., Уладзімеру Д. з Барысаўскага раёну.

Алесю Б., Руслану Р., Вячаславу С. з Баранавіцкага раёну.

Натальі Б., Юр’ю Г., Ірыне Д., Р.Д., Констанціну Ж., Аляксандру А. з Горадні.

Сяргею Ф. з Мазырскага раёну. В.А. зь Светлагорскага раёну.

ПВУП “Суродзічы”, УНП 190 786 828

МГД ААТ “Белінвестбанк”, вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак ат-
рымальніка **3012 206 280 014**

Асабовы
рахунак

(прозвішча, імя, імя па бацьку, адрас)

Від аплаты **За газэту "Наша Ніва"** Дата Сума

Агулам

Kacip

ПВУП “Суродзічы”, УНП 190 786 828

МГД ААТ “Белінвестбанк”, вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак ат-
рымальніка **3012 206 280 014**

Асабовы
рахунак

(прозвішча, імя, імя па бацьку, адрас)

Від аплаты **За газэту "Наша Ніва"** Дата Сума

Агулам

Kacip

М.П.

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўны рэдактары «Нашай Нівы»:
З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А.Лукевіч—

У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратары рэдакцыі Настя Бакшанская

шоф-рэдактар Андрэй Дынько

галоўны рэдактар Андрэй Скурко

мастакі рэдактар Сяргей Харэўскі

заснавальнік Місціві фонд выдання

газеты «Наша Ніва»

выдавец Прыватнае прадпрыемства

«Суродзічы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСА:

220050, Менск, а/с 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абвяжковая. 12 палос фарматам

A2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва беларускім друку». Менск, пр.

Ф. Скарыны, 79. Рэдакцыя не нікса адказнасць за зъвесткі рэжымных абелістак.

Кошт свабодны. Пасведчанне аб рэгістрацыі прынята 12.01.2007 г.

ад 14 сакавіка 2007 г. выдаражана Міністэрствам інфарматыкі Рэспублікі Беларусь. Юрыйднын адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р

30/2206280014 у МГД ААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.

Наклад 2239. Газета выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны у друк 23.00 15.05.2008.

Замова № 4545.

Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.